

Institut for Nationaløkonomi

Handelshøjskolen i København

Working paper 12-98

**KONJUNKTURANALYSE FOR BORNHOLM
1987 TIL 1996**

Lars Lund

Department of Economics - Copenhagen Business School
Nansensgade 19, 5. DK - 1366 København K.

Konjunkturanalyse for Bornholm, 1987 til 1996

Lars Lund

Kapitel 1 **Befolkning - arbejdsstyrke - beskæftigelse – erhverv***

Abstract: The aim is to arrive at a supply oriented understanding of the business cycle of Bornholm. The region is peripheral and labour is mobile. The labour market is small, so sustainability of a diversified structure of trade and industry on the island can be questioned. The period analysed begins with years, where the fisheries and the related processing industry are hit by a negative chock. The present chapter looks at basic descriptive data on population, labour force and trade structure. Data for the decennium reveal negative trends for the supply of labour on Bornholm.

*Ved indsamling og bearbejdning af talmaterialet har jeg fået assistance fra flere studentermedhjælpere: Ulrik Storm, Allan Rasmussen, Pelle Leisner, Michael Schrøder.

Konjunkturanalyse for Bornholm, 1987 til 1996

Lars Lund

Indholdsfortegnelse:

<i>Kapitel 1</i> <i>Befolkning - arbejdsstyrke - beskæftigelse - erhverv</i> _____	3
1. <i>Udbud af arbejdskraft</i> _____	3
2. <i>Befolkningsudviklingen</i> _____	4
3. <i>Arbejdsstyrken</i> _____	6
4. <i>Arbejdsløshed</i> _____	6
5. <i>Beskæftigedes arbejdsstilling</i> _____	7
6. <i>Beskæftigedes fordeling på erhverv</i> _____	8

Tabel og figurfortegnelse:

Figurer:

Figur 1 Sammenligning mellem bruttoindkomst og befolkningen for hele landet; 1995	10
Figur 2 Udviklingen i befolkningen i de fire områder; 1987=100	11
Figur 3 Indekseret befolkning, 0-6 år; 1987=100	12
Figur 4 Indekseret befolkning, 20-24 år; 1987=100	13
Figur 5 Akkumulerede befolkningsændringer for Bornholm	14
Figur 6 Indekstal over arbejdsstyrken i alt; 1987=100	15
Figur 7 Merprocent af mænd i arbejdsstyrken	16
Figur 8 Erhvervsfrekvens for mænd i Danmark 1987-96	17
Figur 9 Erhvervsfrekvens for kvinder i Danmark 1987-96	18
Figur 10 Erhvervsfrekvens i alt 1987-96	19
Figur 11 Arbejdsløshedsprocenten i de fire områder; 1987-96	20
Figur 12 Selvstændiges andel af arbejdsstyrken i de fire områder	21
Figur 13 Medhjælpende ægtefællers andel af arbejdsstyrken i de fire områder	22
Figur 14 Funktionærers andel af arbejdsstyrken i de fire områder	23
Figur 15 Faglærte arbejderes andel af arbejdsstyrken i de fire områder	24
Figur 16 Ikke faglærte arbejderes andel af arbejdsstyrken i de fire områder	25
Figur 17 Sammenligning af de ikke faglærtes andel af arbejdsstyrken med arbejdsløshedsprocenten	26
Figur 18 Sammenligning af fiskeriet baseret på indekstal	27
Figur 19 År til år stigninger for beskæftigelsen i fiskeriet for Bornholm og hele landet	28
Figur 20 Sammenligning af beskæftigelsesandele indenfor fremstillingsvirksomhed i alt	29
Figur 21 Sammenligning af beskæftigelsesandele indenfor bygge- og anlægsvirksomhed	30
Figur 22 Sammenligning af beskæftigelsesandele indenfor offentlige i alt	31
Figur 23 Sammenligning af beskæftigelsesandele indenfor andre erhverv	32

Teksttabel:

Tabel 1 Andel af befolkningen, som er udenfor arbejdsstyrken; I+II+III=100	33
--	----

Bilagstabeller:

Bilagstabel 1	Befolkning og bruttoindkomst pr. erhvervsaktiv person i kroner efter by; 1995	34
Bilagstabel 2	Oversigt over befolkningen i de belyste områder fra 1987 og frem (geografisk..)	36
Bilagstabel 2a	Oversigt over befolkningen i de belyste områder fra 1987 og frem (befolkning ..)	39
Bilagstabel 2b	Oversigt over befolkningen i de belyste områder fra 1987 og frem (indekstal ..)	42
Bilagstabel 3	Antal fødte, døde, nettotilflyttede fordelt på de fire områder	45
Bilagstabel 4	Arbejdsstyrken fordelt efter arbejdsstilling, herunder ledighed	46
Bilagstabel 5	Beskæftigelse fordelt på erhverv	47
Bilagstabel 5a	Beskæftigelsesandele i de forskellige erhverv	49
Bilagstabel 5b	År til år stigninger i de forskellige erhverv; pct	51

Kapitel 1 **Befolkning - arbejdsstyrke - beskæftigelse - erhverv**

1. *Udbud af arbejdskraft*

Mange former for økonomisk aktivitet kan kun opnå en høj grad af effektivitet, hvis der er en vis erhvervsstæthed, som igen forudsætter et tilstrækkeligt tæt arbejdsmarked. Generelt hæmmes væksten i produktionen pr. capita af befolkningsvækst, men moderne erhvervsvirksomhed udenfor landbruget kræver bymiljøer, som ikke er for små. Store byer og høj produktivitet hænger sammen i vores del af verden, dog med den tilføjelse, at der er tale om en nødvendig, men ikke tilstrækkelig betingelse. Det kan ikke angives præcist, hvor stor en by skal være, for at erhvervslivet kan udvikle sig i takt med den almindelige vækst i samfundet, og der er heller ikke nogen klar viden om hvor tæt befolkningen skal bo, forstået som indbyggere pr km², for at der er tale om en by i økonomisk forstand.

Figur 1 viser for danske kommuner med et indbyggertal på over 15.000 sammenhængen mellem størrelse og den gennemsnitlige bruttoindkomst for erhvervsaktive. Dog er de fire store byer København, Århus, Odense og Ålborg udeladt. Disse byer har indkomster mellem 205.000 og 221.000 og hører altså til i materialets 'fattige' ende, se bilagstabel 1. Endelig er Nexø (med Svaneke) medtaget som Bornholms næststørste kommune. Til højre i figuren ligger nordlige og velhavende forstæder til København. Tages disse 5 forstæder bort refter der et billede, hvor der ikke synes at være nogen sammenhæng, men man kan notere sig, at hjørnet nederst til venstre udgøres af Rønne, Nakskov og Nexø. Som nævnt kan man ikke vente en tydelig forbindelse mellem størrelse og gennemsnitlig velstand, men figuren afkræfter ikke en antagelse om, at det kan være 'farligt' at komme under en vis størrelse. Et andet forhold er, at der ikke kan regnes med en entydig sammenhæng mellem nominal indkomst og realindkomst, et tema, der vil være centralt i senere kapitler.

Det kan formodes, at hvad størrelse angår er Bornholm og Rønne på kanten af, hvad der kan danne baggrund for den generelle vækst i produktivitet og indkomst pr. person. Med gode veje og små afstande kan Bornholm måske betragtes som et sammenhængende arbejdsmarked, men det må konstateres, at Rønne med 15.000 indbyggere er en lille by; måske er den for lille til at blive et centrum for vækst, og den er i hvert fald den eneste potentielle mulighed herfor, der eksisterer på Bornholm. Kan hele Bornholm betragtes som en by, Rønne plus opland, bliver størrelsen tredoblet, men det er givetvis at gå for langt. Det bymæssige potentiale for Bornholm ligger et sted mellem 15.000 og 45.000.

Det er den beskæftigede del af arbejdsstyrken, som bærer den økonomiske aktivitet, så den meget enkle tankegang, der præsenteres her, er, at der er en sammenhæng fra befolkningens størrelse til beskæftigelsen. På vejen mellem disse to størrelser er der mange led og detaljer, som det er værd at se nærmere på og det vil vi gøre. Imidlertid er der her startet med en fundamental udbudstankegang: er der en tilstrækkelig befolkning, vil der også være en tilstrækkelig beskæftigelse til, at regionen har mulighed for at følge med i udviklingen.

2. Befolkningsudviklingen

Det kan være interessant i sig selv at beskrive forholdene på Bornholm, men sigtet med vores undersøgelse er at få en større dybde i beskrivelsen ved at sammenligne med andre regioner og med hele landet. Det er valgt at se på København & Frederiksberg og Københavns amt som regioner, og det skyldes, at Bornholm i høj grad kan siges at have en navlestreng til hovedstadsregionen. Det gælder transportforbindelserne, og det gælder ud- og indvandring. Når personer sammenligner forholdene på Bornholm med forholdene andetsteds, er det især København med opland, det bruges som reference. I (Jensen og Petersen, 1996) p.49 ses, at København, Frederiksberg og de nære omegnskommuner dominerer i forholdet 2:1 når det gælder vandring mellem Bornholm og Danmark i øvrigt.

Folketallet på Bornholm har udviklet sig fra 46.839 i 1987 til 45.018 i 1997. Dette fald på 4,1 pct. belyses med figur 2, hvor 1987 er sat til 100 i alle fire områder. På 10 år kommer der en kile på 7 pct. ind mellem hele Danmark og Bornholm. Fortsætter en sådan udvikling, bliver resultatet relativt hurtigt en meget stor afvigelse. En udvikling med 3 pct. op for Danmark mod 4 pct. ned for Bornholm, som figur 2 viser, ville efter fire årtier befolkningsmæssigt reducere Bornholm til 75 pct. i forhold til landets niveau. En sådan relativ reduktion har også fundet sted tidligere, jf. f. eks. (Mikkelsen, 1997), men det kan være foruroligende, hvis drivkraften bag udviklingen skifter fra at være en stigning i folketallet i Danmark til at være en faldende befolkning på Bornholm.

Udviklingen i befolkningen kan brydes ned på aldersgrupper, og vi vil her se lidt nærmere på to sådanne grupper. Figur 3 viser, at gruppen af 0 – 6 årige vokser stærkt i Danmark, medens der er stagnation for Bornholm. De typiske uddannelsesår belyses med figur 4, og her er der generelt tale om et fald; for hele landet med godt 10 pct. Nedgangen for hele perioden er imidlertid tre gange så stor for Bornholm.

De to nævnte aldersgrupper deltager slet ikke eller kun i begrænset omfang i produktionen, men udviklingen er værd at bemærke, når der skal skønnes over fremtidsudsigterne for Bornholm. De der er født i en region er potentielle deltagere i den fremtidige arbejdsstyrke. Skal tilgangen til arbejdsstyrken på Bornholm om 15 til 20 år matche tilgangen for landet som helhed, må der ske en indvandring. Problemet kan illustreres med, at hvis der f.eks. er relativt få 5 årige nu, så skal dette om tyve år opvejes af en indvandring af 25 årige; ikke umuligt, men måske heller ikke det letteste at forstille sig.

Angående de 20-24 årige afspejler udviklingen blandt andet, at deltagelse i forskellig slags videregående uddannelse er blevet mere og mere udbredt. Placering af videregående uddannelser på Bornholm kunne modvirke udtyndingen i aldersklassen, men det vil være realistisk at regne som noget naturligt i fremtiden, at aldersklassen relativt set er lille på Bornholm. Den udgjorde i 1997 4.8 pct. af befolkningen mod 7.0 pct. for hele Danmark. Uden tilbagevandring eller en udlignende indvandring af personer med anden fødestavn kan situationen gøre det vanskeligt at opretholde

størrelsen af såvel befolkning som arbejdsstyrke. Der er ligeledes tale om en uheldig påvirkning af fordelingen af kvalifikationer blandt dem, som bor på Bornholm.

Bilagstabel 2 viser en detaljeret oversigt over befolkningen i områderne fra 1987 og frem. Opdelt efter aldersgrupper vises absolutte tal, relative tal i forhold til Danmark og relative tal i forhold til udgangsåret 1987.

Befolkningens størrelse påvirkes af fødselsoverskud og af vandringer. For Danmark er væksten i tiåret efter 1987 domineret af en nettotilflytning fra udlandet: 108.000 ud af en total stigning på 126.000, se bilagstabel 3. Heri ligger naturligvis også at der for perioden er tale om et lille fødselsoverskud, men for Bornholm er der et fødselsunderskud, som i alt udgør 1.046 personer. Dette opvejes stort set af vandringer til og fra udlandet som netto øger befolkningen på Bornholm med 923. Udvandringen til det øvrige land svarer derfor ret nøje til det fald, der i perioden er i befolkningen på 1650 personer. Figur 5 viser disse bevægelser.

Vandringer mellem regioner i et land er et vigtigt led i en dynamisk økonomisk udvikling. Studeres tallene i bilagstabel 3 ses det, at der i perioden er indenlandske flytninger bort fra Københavns amt, mens det modsatte er tilfældet for København & Frederiksberg. Relativt set er de numeriske værdier af flytningerne ikke systematisk større for Bornholm end for de to andre nævnte regioner. Imidlertid kan tallene for Bornholm give anledning til bekymring, dels fordi befolkningen i forvejen er lille, og dels fordi fraflytning i den erhvervsaktive alder altid falder sammen med, at man forlader arbejdsmarkedet. Den sidstnævnte sammenhæng gør sig ikke automatisk gældende i hovedstadsregionen.

I sig selv kunne det være en stimulans for den bornholmske økonomi med tilflytning fra udlandet, og på kort sigt er dette givetvis tilfældet på grund af de tilskud, der følger med. I 1995, hvor tilflytningen var størst, kom der ca. 420 flygtninge til Bornholm (af de 474 nettotilflyttere fra udlandet, se bilagstabel 3, kom 429 fra Europa eksklusive Norden og EU); i overvejende grad fra Bosnien. I perioden januar 1995 til august 1996 modtog Danmark 329 flygtninge for hver 100.000 indbyggere. Bornholm ligger for denne periode højest med et tal på 509. På længere sigt vil denne forøgelse af befolkningen næppe give et mærkbart tilskud til den bornholmske arbejdsstyrke. For det første vender en del af flygtningene tilbage til deres hjemland, og for det andet har de ikke selv valgt at komme til en lille region, såmed permanent opholdstilladelse og mulighed for at flytte frit, vil de fleste sikkert forlade øen.

På den baggrund er, hvad der kunne kaldes den strukturelle Bornholmske befolkning, i 1997 mindre end den observerede. Som et skøn over betydningen heraf, kan nettotilflytningen fra udlandet i 1995 og 1996 på 735 personer trækkes ud. Fra 1987 til 1996 ville det ændre udviklingen i den totale befolkning fra -3,5 pct. til -5,1 pct. Der er ikke belæg for at lade de -5 pct. være en forudsigtelse af den sande udvikling i befolkningen for kommende tiår. Det kan imidlertid siges, at historisk er tallet ikke opmuntrende, og en fortsættelse af samme trend ville givetvis hægte Bornholm af, når det gælder bevarelsen af et diversificeret erhvervsliv.

3. Arbejdsstyrken

Tabel 1 viser andelen af befolkningen, som er uden for arbejdsstyrken, og hvordan denne gruppe procentvis er sammensat på 'unge', 'gamle' og øvrige. I forhold til såvel Københavns amt som til hele landet finder vi for Bornholm i overensstemmelse med tidligere iagttagelser få den første gruppe og mange i den anden. I de tre områder er bevægelsesretningerne de samme gennem tiåret: relativt færre 'unge' og relativt flere 'gamle'. For hovedstadskommunerne findes spektakulært modsat rettede bevægelser.

For hele landet stiger andelen, som er udenfor arbejdsstyrken, og tendensen er lidt stærkere på Bornholm. Kun København og Frederiksberg har en lille ændring i den modsatte retning.

I perioden er den danske arbejdsstyrke omtrent konstant. På Bornholm, hvor selve folketallet har været faldende, er der ikke overraskende et fald i arbejdsstyrken, men udviklingen er dog ikke mere speciel, end at den genfindes ret præcist for et andet af vores områder, nemlig Københavns amt. Figur 6 viser arbejdsstyrken i de fire områder, hvor 1987 er sat til 100. Det ses, hvordan der bag en samlet ganske flad udvikling sker betydelige forskydninger regionerne i mellem.

Figur 7 viser relationen mellem mænd og kvinder i arbejdsstyrken. Mere præcist viser tallene antallet af mænd i procent af antallet af kvinder minus 100, altså en merprocent. Også her afsløres regionsforskelle, hvor arbejdsstyrken på Bornholm er systematisk mere mandsdomineret end i hele landet, mens det modsatte gør sig gældende for Hovedstadsområdet. De følgende figurer, 8, 9 og 10, giver baggrunden for overvægten af mænd i arbejdsstyrken på Bornholm.

Lad os først definere erhvervsfrekvensen. Den angiver de, der er tilmeldt arbejdsmarkedet, i procent af den samlede befolkning i de såkaldte erhvervsaktive aldersklasser, de 16- til 66-årige. Personer i arbejdsstyrken, kan enten være i beskæftigelse eller arbejdsløse. Ifølge figur 8 har erhvervsfrekvensen for mænd på Bornholm ligget over landsgennemsnittet frem til 1993, medens den for kvinder, figur 9, systematisk har ligget lavere. Mændenes mindre deltagelse i arbejdsstyrken i periodens sidste år betyder dels, at den samlede erhvervsfrekvens dykker markant for Bornholm, figur 10, og dels, at der sker en indsnævring af forskellen til de andre områder, når det gælder overvægten af mænd, som det ses i figur 7.

4. Arbejdsløshed

Bilagstabel 4 viser størrelsen af den samlede arbejdsstyrke og dens opdeling på arbejdsstillinger og arbejdsløshed. Ud fra tallene er der beregnet arbejdsløshedsprocenter, og disse er vist i figur 11. Startes der med Bornholm, er der to iøjnefaldende forhold. Det ene er, at Bornholm ligger tæt på hele landet, når det gælder hovedtendensen for hele perioden: stigende arbejdsløshed frem til 1994 og derefter

mere beskæftigelse. Tendensen er dog, at Bornholm fra at have det samme niveau de to første år udvikler sig gradvist mere ugunstigt end hele landet, såder ved periodens slutning er en merarbejdsløshed på 2 pct. points for Bornholm. Det andet forhold er, at Bornholm får sin lokale konjunkturedgang i slutningen af 1980'erne. Dette hænger naturligvis sammen med krisen i fiskeri og fiskeindustri. Fra 1988 til 1989 stiger ledighedsprocenten med 4 pct. points eller mere end dobbelt så meget som for Danmark som helhed. I øvrigt viser figur 11, at de fire områder holder en klar rangorden med mest arbejdsløshed i hovedstadskommunerne og mindst i Københavns amt. Den lave arbejdsløshed i Københavns amt kan blandt andet skyldes, at der er relativt mange funktionærer i dette område, og at denne gruppe som oftest har en mere stabil og høj beskæftigelse end de faglærte og ikke-faglærte arbejdere.

5. Beskæftigedes arbejdsstilling

Idet der igen tages udgangspunkt i bilagstabel 4, skal der ses på den stillingsmæssige fordeling af arbejdsstyrken. Kategorierne er selvstændige, medhjælpende hustruer, funktionærer, faglærte og ufaglærte arbejdere.

Det gælder generelt, at der er en strukturforskel perioden igennem. Der er ikke noget eksempel på at to områder ligger på niveau, såder kunne være en vis tilsyneladende stokastik fra år til år, som afgjorde den indbyrdes placering. Der er heller ikke, dog med enkelt undtagelse, tale om, at der byttes plads, såat en kategori fra at have været svagere repræsenteret ved periodens begyndelse overhaler et andet område i periodens løb.

Bornholm har mange selvstændige, herunder medhjælpende hustruer, og mange ufaglærte arbejdere, se figurerne 12, 13 og 16. Årsagen til de mange selvstændige på Bornholm må søges i flere forhold. Bornholm er det amt, hvor erhvervene landbrug og fiskeri er relativt størst, og disse erhverv har mange selvstændige. Inden for andre erhverv er det typisk, at Bornholm har smådrift snarere end stordrift, hvilket trækker i samme retning. Et andet interessant træk er, at kategorien medhjælpende hustruer nærmest halveres gennem perioden, og det gælder for alle fire områder. For den samlede kategori af selvstændige og medhjælpende hustruer gælder det, at andelen er vigende hele perioden igennem, og i betragtning af en almindelig tendens til at producere i større skala kan dette ikke overraske. Derimod havde man måske ikke umiddelbart ventet, at andelen af selvstændige (her uden de medhjælpende hustruer) holder sig stort set konstant i hovedstadsområdet; et forhold det sikkert vil være komplekst at forklare.

Bornholm har en erhvervsstruktur, der gør det naturligt, at der er mange ikke-faglærte. Der vendes senere tilbage hertil. I øvrigt er det interessant, at områdernes indbyrdes placering, hvis vi ser på hovedstadsområdet under et, er den samme som for selvstændige: Danmark ligger i midten, Bornholm ligger højt og hovedstadsområdet lavt.

Der er to stillingskategorier tilbage. Den ene er funktionærer, og her byttes der plads. Bornholm ligger under gennemsnittet for Danmark, og der er tale om betydelige

forskelle: 5-6 pct. points, se figur 14. Denne forskel er bemærkelsesværdig også under indtryk af, at Bornholm, som det vises senere, har en stor offentlig sektor.

Endelig for de faglærte viser figur 15, at Bornholm stort set følger landstallene. Undtagelsen med et skift i rangordningen findes i denne figur, idet Bornholm i 1989 falder lidt under gennemsnittet for Danmark. Hovedstadskommunerne skiller sig ud med relativt få i stillingskategorien faglærte.

Stillingskategoriernes andele af arbejdsstyrken vil variere over konjunkturcyklen. Den såkaldte manuelle arbejdskrafts beskæftigelse forventes ofte at være mere variabel, end hvad der gælder for de øvrige kategorier. Når konjunktoren går nedad afskediges ikke-faglærte og faglærte arbejdere, og de afskedigede kan enten forlade arbejdsstyrken eller blive registreret som arbejdsløse. På kort sigt er den sidste overgang dominerende. Figur 11 viser, at arbejdsløshedsprocenten efter stilstand i 1988 stiger for at toppe i 1994, og derefter er der to observationer, 1995 og 1996, med opgangskonjunktur. I store træk er der altså tilbagegang det meste af perioden, og en fremgang de sidste to år. Dog har Bornholm en ekstra konjunkturbevægelse, idet der efter den meget kraftige tilbagegang fra 1988 til 1989 er fremgang fra 1989 til 1991.

Figur 17 viser for de ikke-faglærte, at der for alle fire områder er en ret 'parallel' sammenhæng mellem den procentvise arbejdsløshed på den ene side og andelen af arbejdsstyrken på den anden side. Det ses, at sammenhængen er pænt reversibel, og dette vises med lidt ekstra tydelighed for Bornholm, der som nævnt har en ekstra konjunkturbevægelse i forhold til de tre andre områder. Ved uændret arbejdsstyrke og ved entydig overgang for ikke-faglærte mellem beskæftigelse og arbejdsløshed ville hældningen være -1 , vel at mærke, hvis tilvæksten til arbejdsløse (positiv eller negativ) *udelukkende* kom fra ikke-faglærte. Hældningen er noget mindre, for Bornholm tæt ved $-0,75$. Med de forenkende forudsætninger vil det sige, at hvis der kommer 10 flere arbejdsløse, såer 7 til 8 af dem ufaglærte. For Bornholm er en meget stor del af konjunkturreffekten vedrørende beskæftigelsen således koncentreret på de ikke-faglærte. Den høje andel i arbejdsstyrken af ikke-faglærte er med til at forklare den store effekt, da det øger sandsynligheden for, at en ny arbejdsløs eller en ny beskæftiget kommer fra eller går til kredsen af ikke-faglærte. Denne niveaueffekt kan være noget af forklaringen på at klyngerne af punkter i figur 17 vedrørende Københavns amt og hele landet har en mindre numerisk hældning end $0,75$.

For de andre stillingskategorier kan der laves analyser som den netop omtalte, men som det må ventes er der tale om svagere og mindre regelmæssige sammenhænge.

6. Beskæftigedes fordeling på erhverv

Både for den umiddelbare beskrivelse af den økonomiske struktur på Bornholm og for den økonomiske analyse i senere kapitler er det vigtigt med en oversigt over, hvordan beskæftigelsen er fordelt på erhverv. Det er valgt at se på tal for fire hovedgrupper af erhverv:

- landbrug, gartneri, skovbrug og fiskeri
- fremstillingsvirksomhed

- bygge- og anlægsvirksomhed
- offentligt ansatte

Da fiskeri er af særlig interesse for Bornholm, er dette erhverv skilt ud, såder haves dels dette erhverv for sig og dels resten af *landbrug, gartneri, skovbrug og fiskeri*. Tallene for de offentligt ansatte er summen af beskæftigelsen ved

- undervisning og forskning
- sundhedsvæsen mv.
- socialvæsen mv.
- offentlige ydelser, administration i øvrigt

Der er tal for beskæftigelsen i alt, og dermed kan den residuale beskæftigelse, indenfor *handel, hoteller, privat service, liberale erhverv mv.* beregnes. Den helt dominerende kilde for tallene er KSDB, den kommunalstatistiske database i Danmarks Statistik. Det har imidlertid ikke været helt ligetil at opstille talserierne på grund af følgende forhold:

- I KSDB er der databrud i 1993, idet erhvervsopdelingen ændres. Den samlede beskæftigelse er uændret, men der er mindre forskydninger i beskæftigelsen i de valgte hovedgrupper af erhverv. For 1993 er der en opgørelse efter begge nøgler for erhvervsopdelingen.
- Kun for årene fra 1993 og frem har KSDB tal for beskæftigelsen i fiskeriet.

De manglende basistal for fiskeriet har vi for såvidt angår regionerne fået fra AKF, og for hele landet er de hentet i nationalregnskabsstatistikken. Bilagstabel 5 (med 5, 5a og 5b) viser basistallene og der redegøres for kilderne. Den viser endvidere den procentvise vækst for beskæftigelsen fra år til år i erhvervene, samt for hvert år den procentvise fordeling af beskæftigelsen på erhvervene.

Kommentarer og sammenligninger vedrørende den første erhvervsgruppe landbrug mv. skal kun vedrøre Bornholm og hele landet. Disse erhverv er uden nogen relativ betydning for hovedstadsområdet.

Vedrørende fiskeri er der flere iøjnefaldende forhold. Beskæftigelsen falder kraftigt gennem tiåret, men udviklingen er langt voldsommere for Bornholm, end den er for landet i sin helhed, se figur 18. Som sagt er det på grund af databruddet i 1993 lidt vanskeligt at bruge de absolutte beskæftigelsestal, men for Bornholm er der tale om mere end en halvering af beskæftigelsen. For hele landet ligger reduktionen nærmere omkring de 30 pct. Bornholms andel af landets beskæftigelse ændrer sig for dette erhverv fra over 9 pct. til godt 5 pct. Udviklingen indebærer nødvendigvis, at de årlige ændringer er størst for Bornholm, men det er ikke hele historien. Det bornholmske fiskerierhverv har sin egen konjunkturbevægelse. I starten er der kun små 'danske' ændringer, medens nedgangen er tydelig på Bornholm. Begge områder har store fald i beskæftigelsen i 1992, 1993 og 1994, men for Bornholm fortsætter nedgangen i 1995 for derefter at blive vendt til en isoleret positiv udvikling i 1996. Både de bornholmske afvigelser i retningen af udviklingen og de store udsving fra år til år er illustreret med figur 18. Fremgangen på 30 pct. i 1996 kan måske umiddelbart overraske, men det skyldes selvfølgelig, at Bornholm ifølge statistikken kom ned på et lille absolut beskæftigelsestal i 1995: 267 personer.

Den resterende del af den første erhvervsgruppe, altså *landbrug, gartneri og skovbrug*, har en faldende beskæftigelse gennem hele perioden. Det relative fald er størst for Bornholm, som dog i 1996 har en lidt større beskæftigelsesandel i erhvervet end den, der gjaldt for hele landet i 1987, se bilagstabel 5a. Med 6,6 pct. af beskæftigelse i landbrug mv. og 1,7 pct. i fiskeriet er også Bornholm i 1996 et service- (og industri-)samfund.

Figureerne 20 til 23 viser de procentvise andele af beskæftigelsen inden for erhvervsgrupperne

- fremstillingsvirksomhed
- bygge- og anlægsvirksomhed
- offentligt ansatte
- andre erhverv (privat service, handel, liberale erhverv mv.)

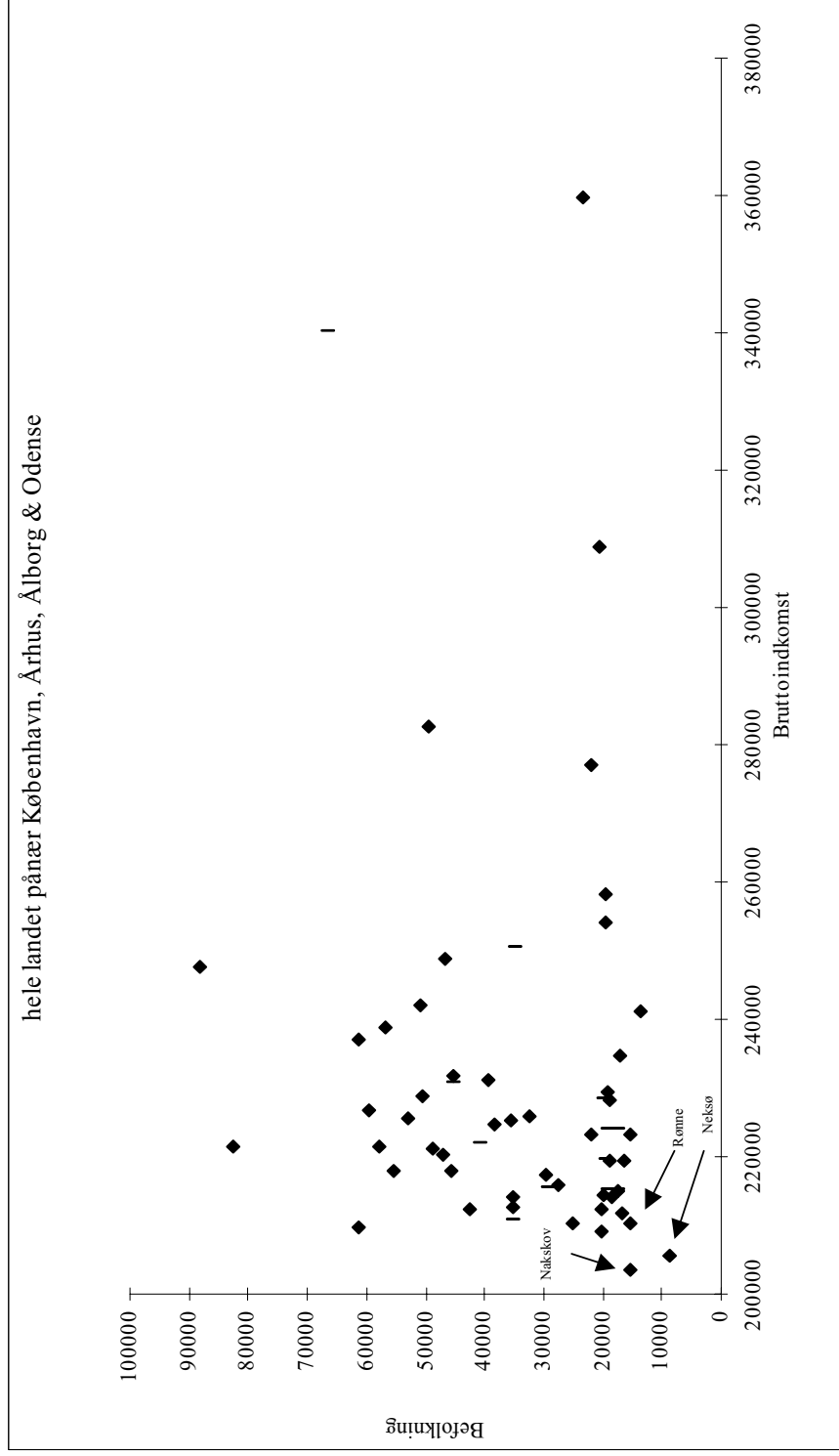
Bornholm ligger for fremstilling over hovedstadsområdet og tættere på landet end på de to hovedstadskommuner, figur 20. Spejlbilledet til dette ses i figurene 23, hvor Bornholm ligger lavt, og her ligger hovedstaden med omegn klart over landsgennemsnittet. Servicesamfundets erhverv er i høj grad erhverv med en koncentration i centeret, altså hovedstadsområdet. Ved periodens start gælder noget af det samme vedrørende beskæftigelsen i den offentlige sektor, men her rykker Bornholm igennem tiåret fra 'Danmark' og slutter på andenpladsen efter de to hovedstadskommuner, se figur 22. På grund af databruddet i 1993 kommer det til at se lidt mærkeligt ud, at Bornholm og Københavns amt skifter plads ved den nye erhvervsklassificering, men trenden er klar nok. Ved periodens udgang har Bornholm en relativt stor offentlig sektor. En stor andel af ældre mennesker i den bornholmske befolkning og den regionale støtte øen har modtaget fra 1993 (Regeringen, maj 1993) er faktorer, som kan medvirke til at forklare dette forhold.

Bornholm har små virksomheder, og det gælder også inden for bygge & anlæg, og effektiviteten er sandsynligvis tilsvarende lav. Dette må antages at forklare, at Bornholm, som det ses af figur 21, her har den højeste beskæftigelsesandel inden for denne erhvervsgruppe.

Litteraturliste:

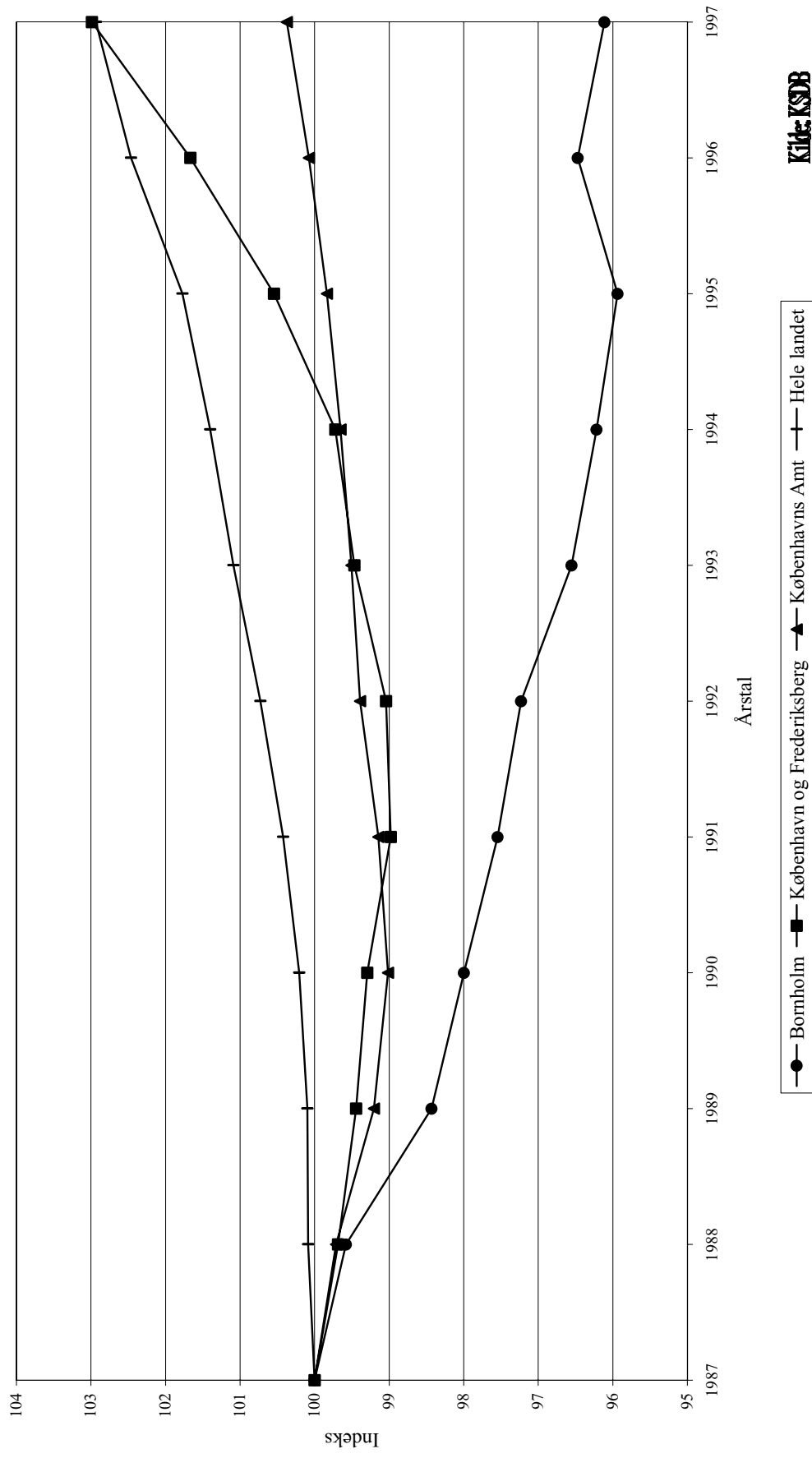
- *Mikkelsen Palle, 1997, Status for Bornholm, Rønne*
- *Jensen Keld og Petersen Tage, 1996, Analyse af uddannelsesstrukturen på det bornholmske arbejdsmarked, Rønne*

Figur 1 Sammenligning mellem bruttoindkomst og befolkning i kommuner; 1995

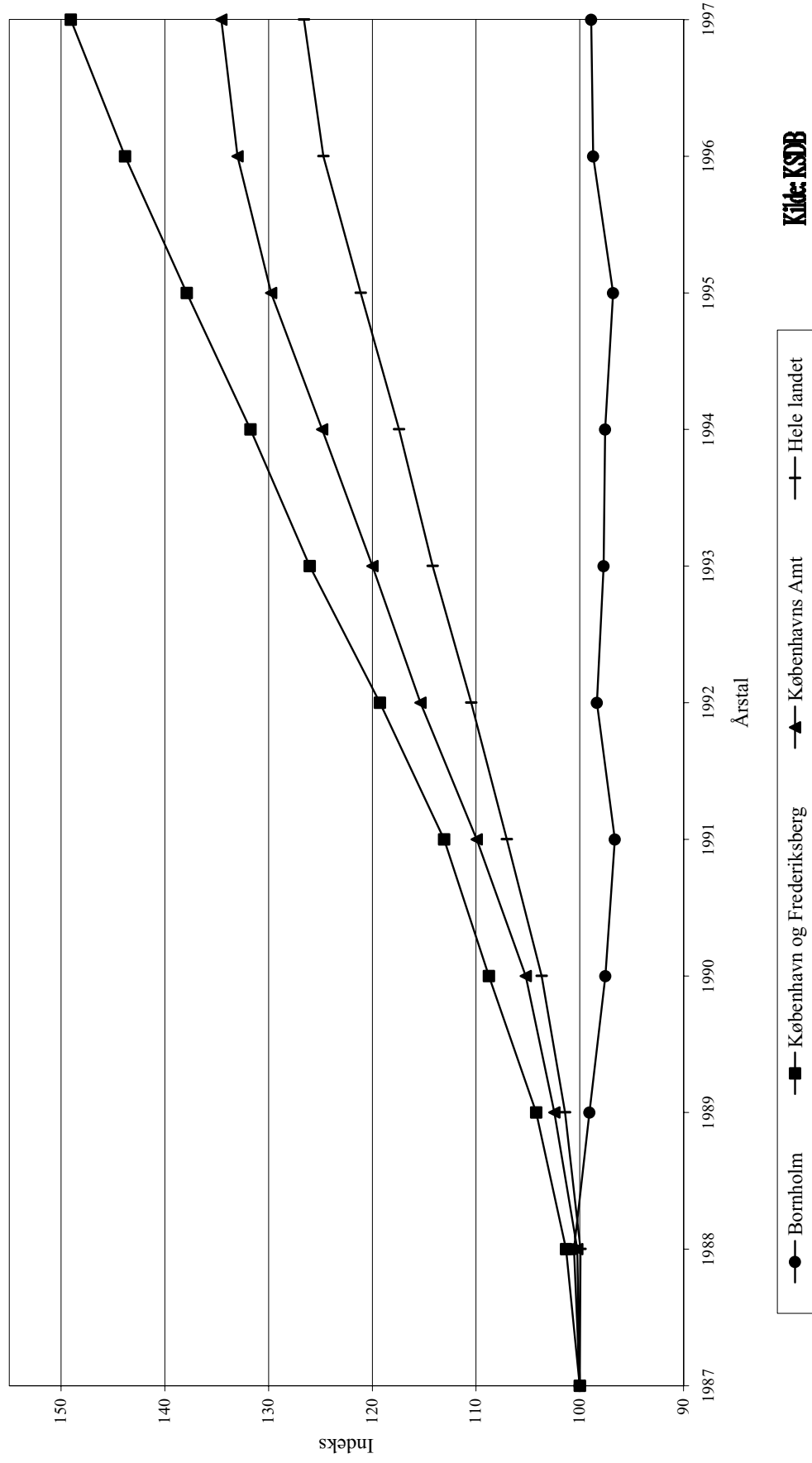
Figur 2

Udviklingen i befolkningen i de fire områder; 1987=100

Figur 3

Indekseret befolkning, 0-6 år; 1987=100

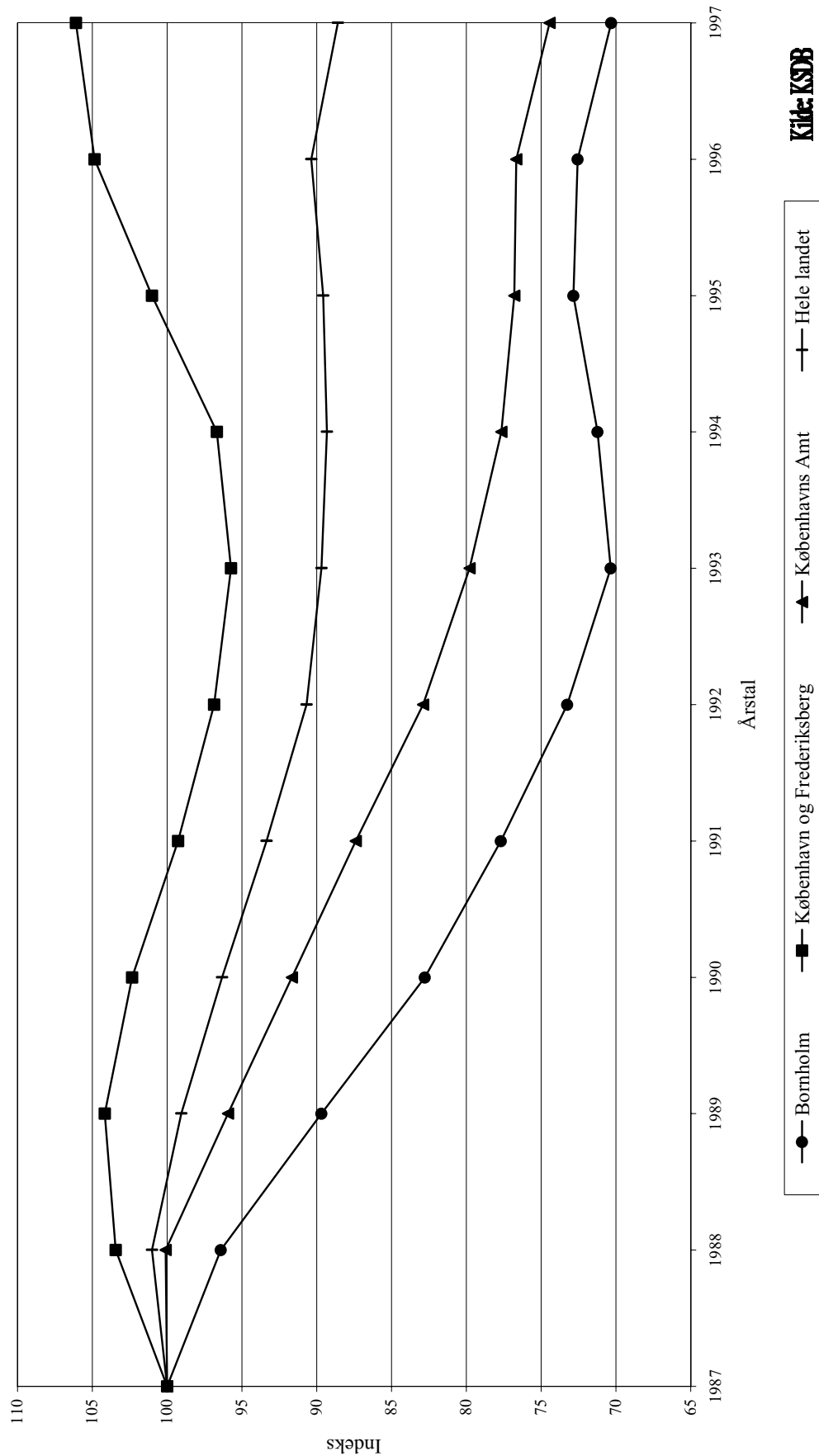

Kilde: KSDB

Indekseret befolkning, 20 -24 år; 1987=100

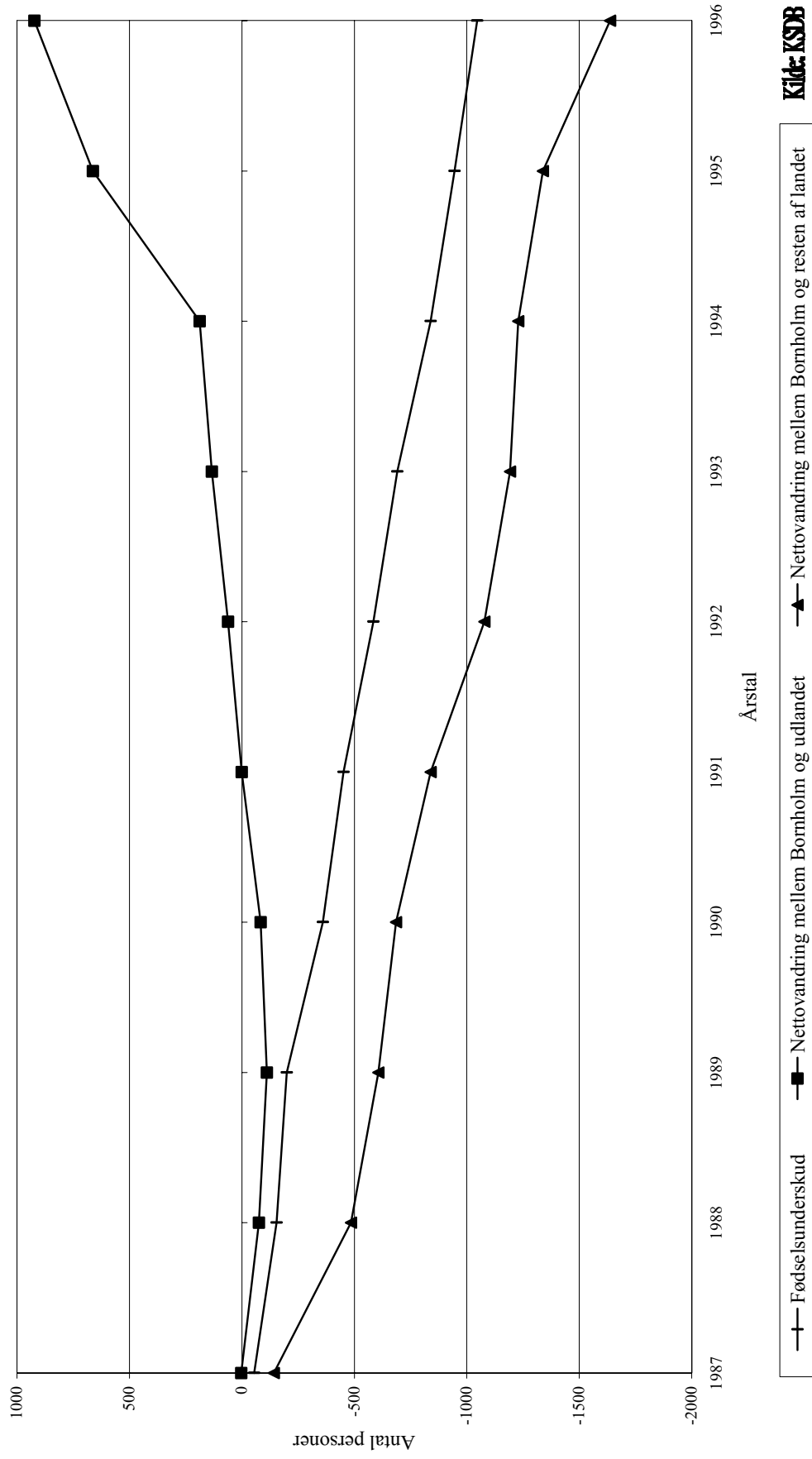
Figur 4

Kilde: KSDB

Akkumulerede befolkningsændringer for Bornholm

Figur 5

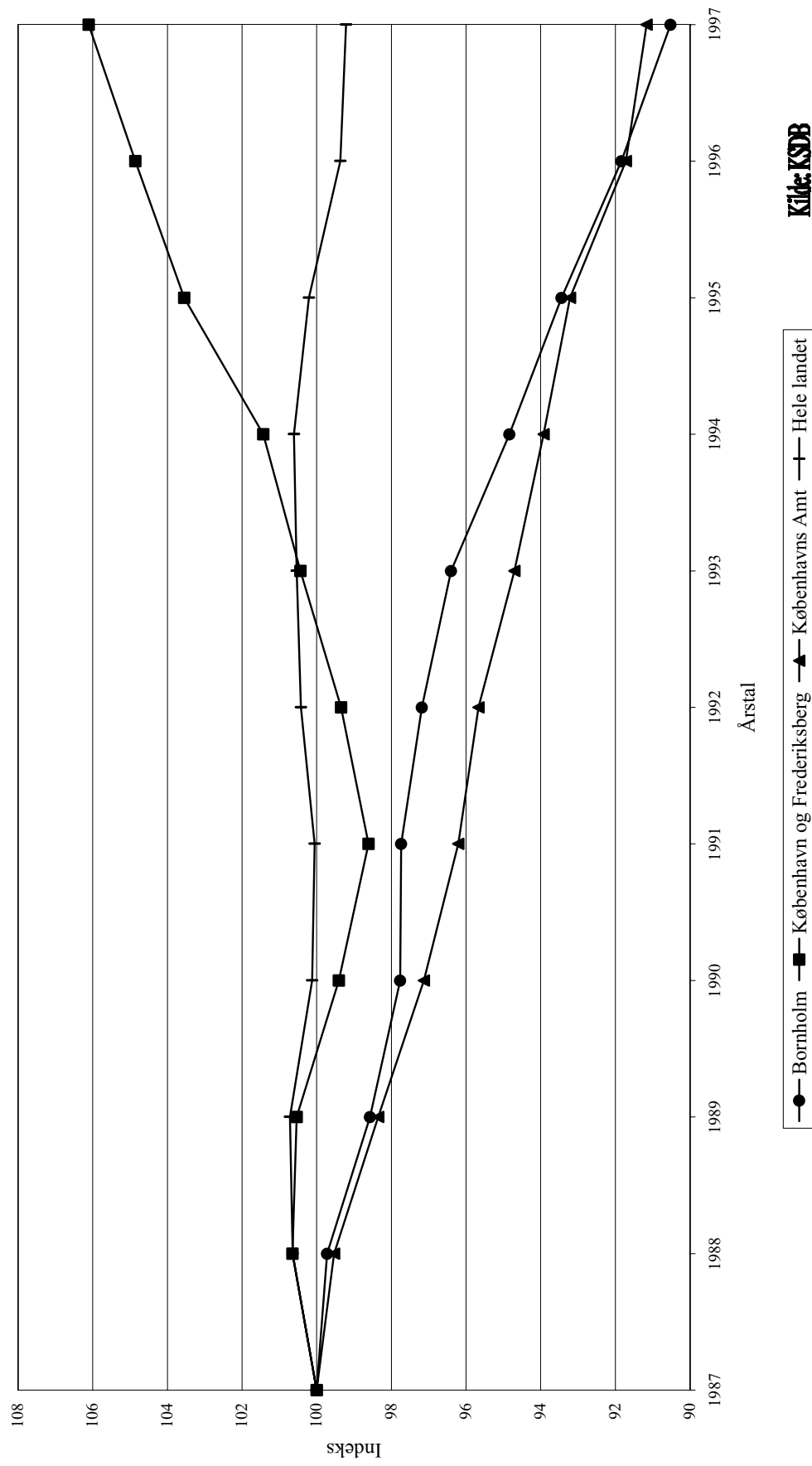

Kilde: KSDB

—■— Fødselsunderskud   —▲— Nettovandring mellem Bornholm og udlandet   —+— Nettovandring mellem Bornholm og resten af landet

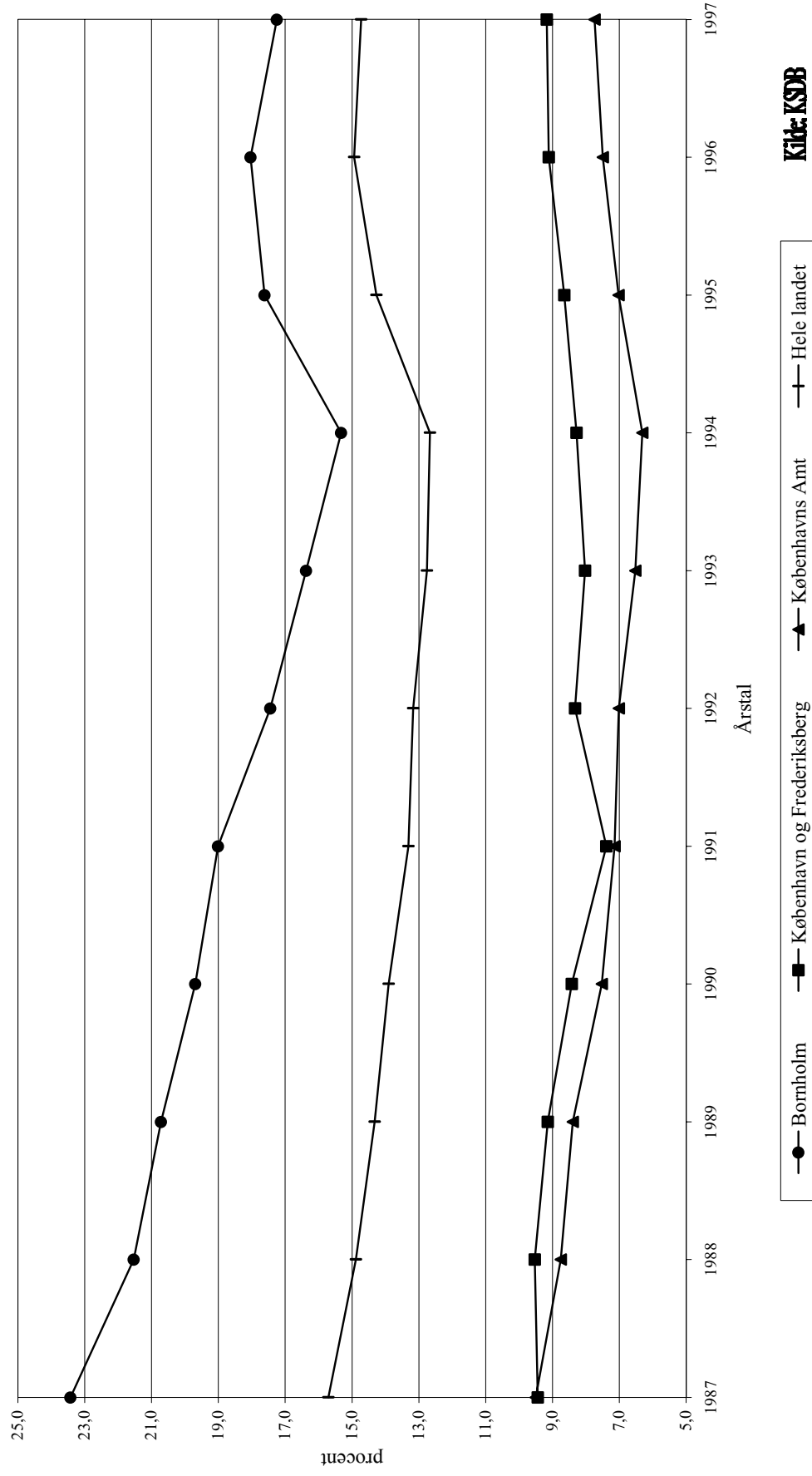
Indekstal over arbejdsstyrken i alt; 1987=100

Figur 6

Kilde: KSDB

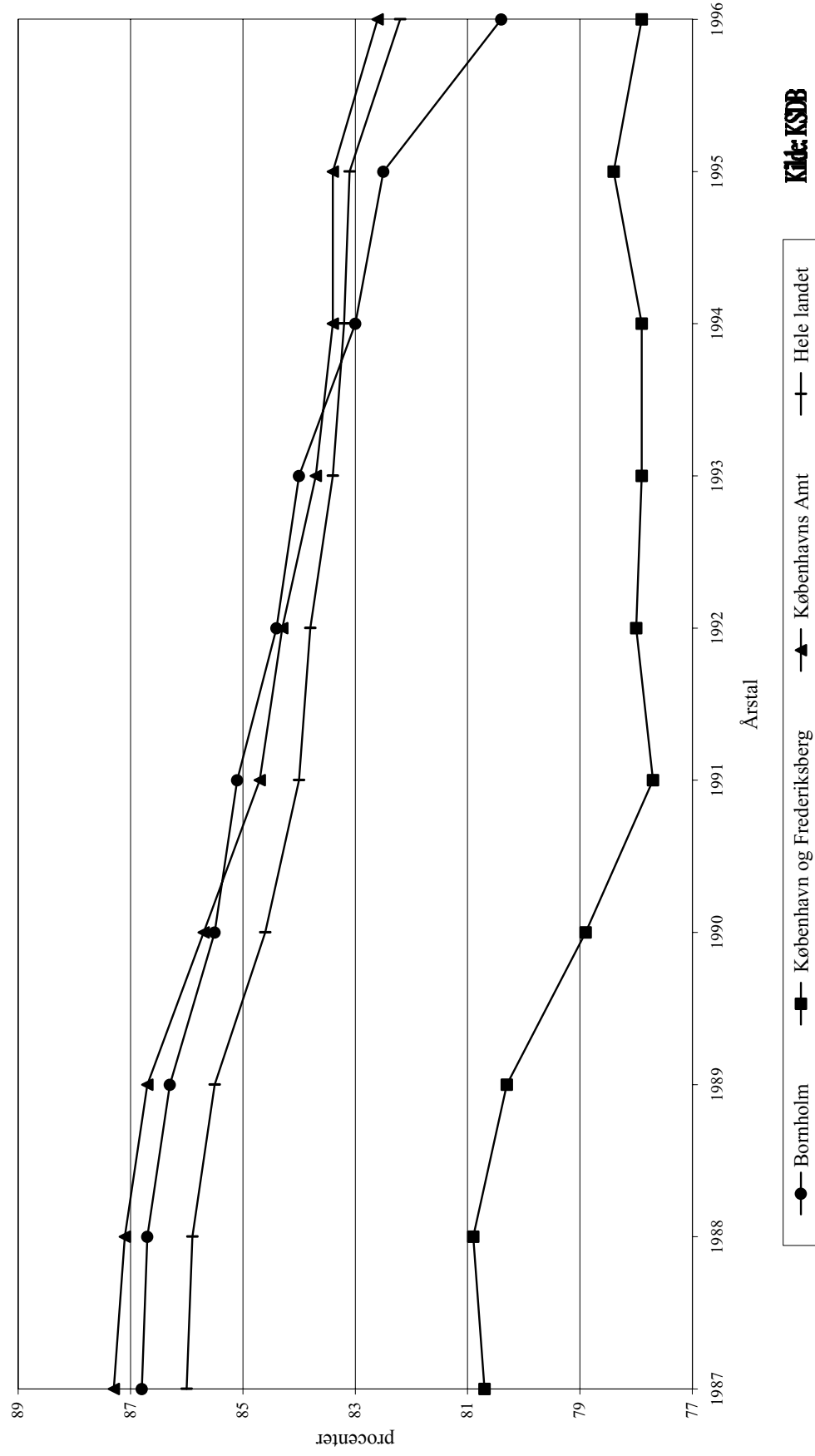
Figur 7 Merprocent af mænd i arbejdsstyrken; def: (mænd/kvinder-1)x100

Kilde: KSDB

Figur 8

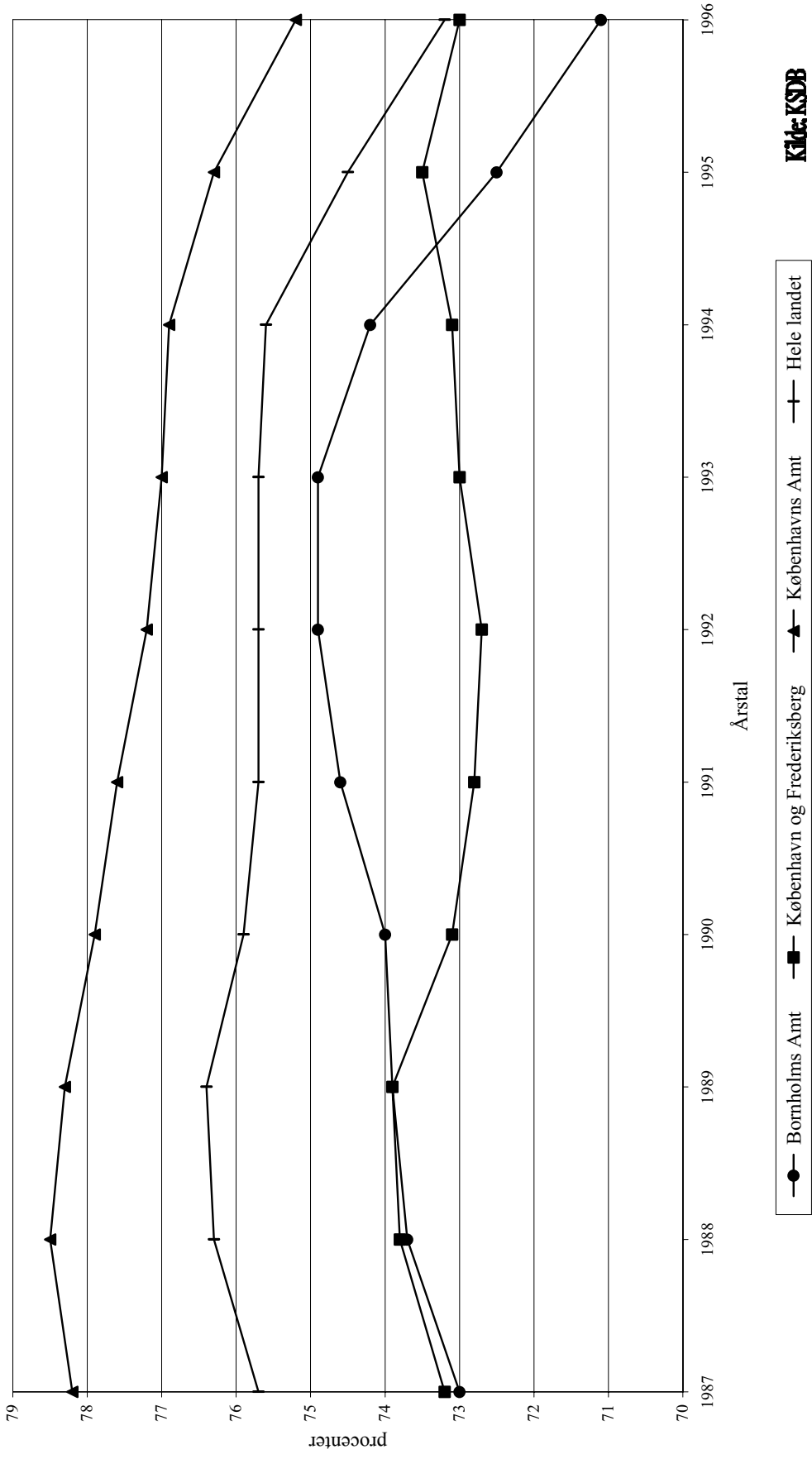
Erhvervsfrekvens for mænd i Danmark 1987-96

Kilde: KSDB

Figur 9

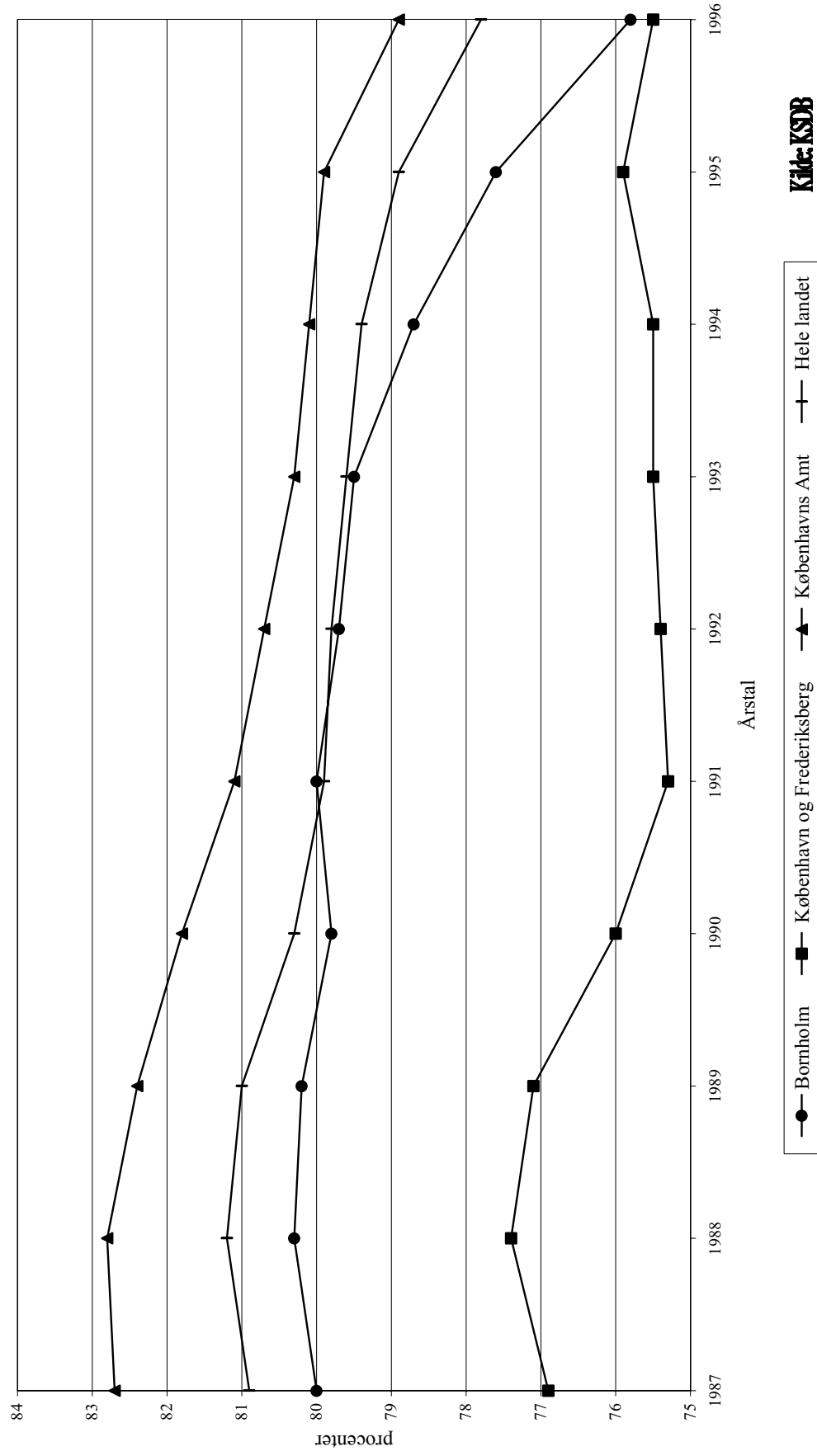
Erhvervsfrekvens for kvinder i Danmark 1987-96

Kilde: KSDB

Figur 10

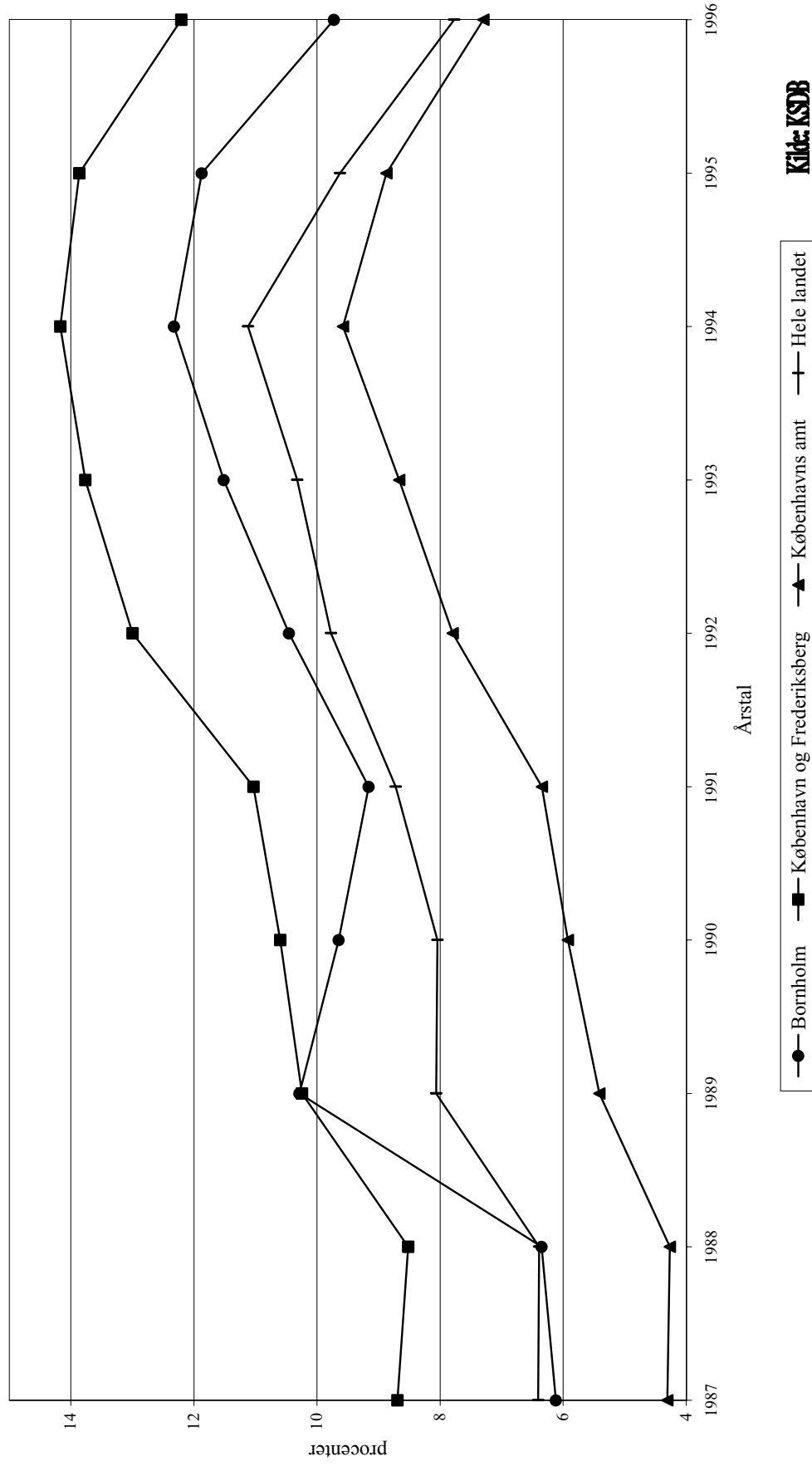
Erhvervsfrekvens i alt 1987-96

Kilde: KSDB

Figur 11

Arbejdsløshedsprocenten i de fire områder; 1987-96

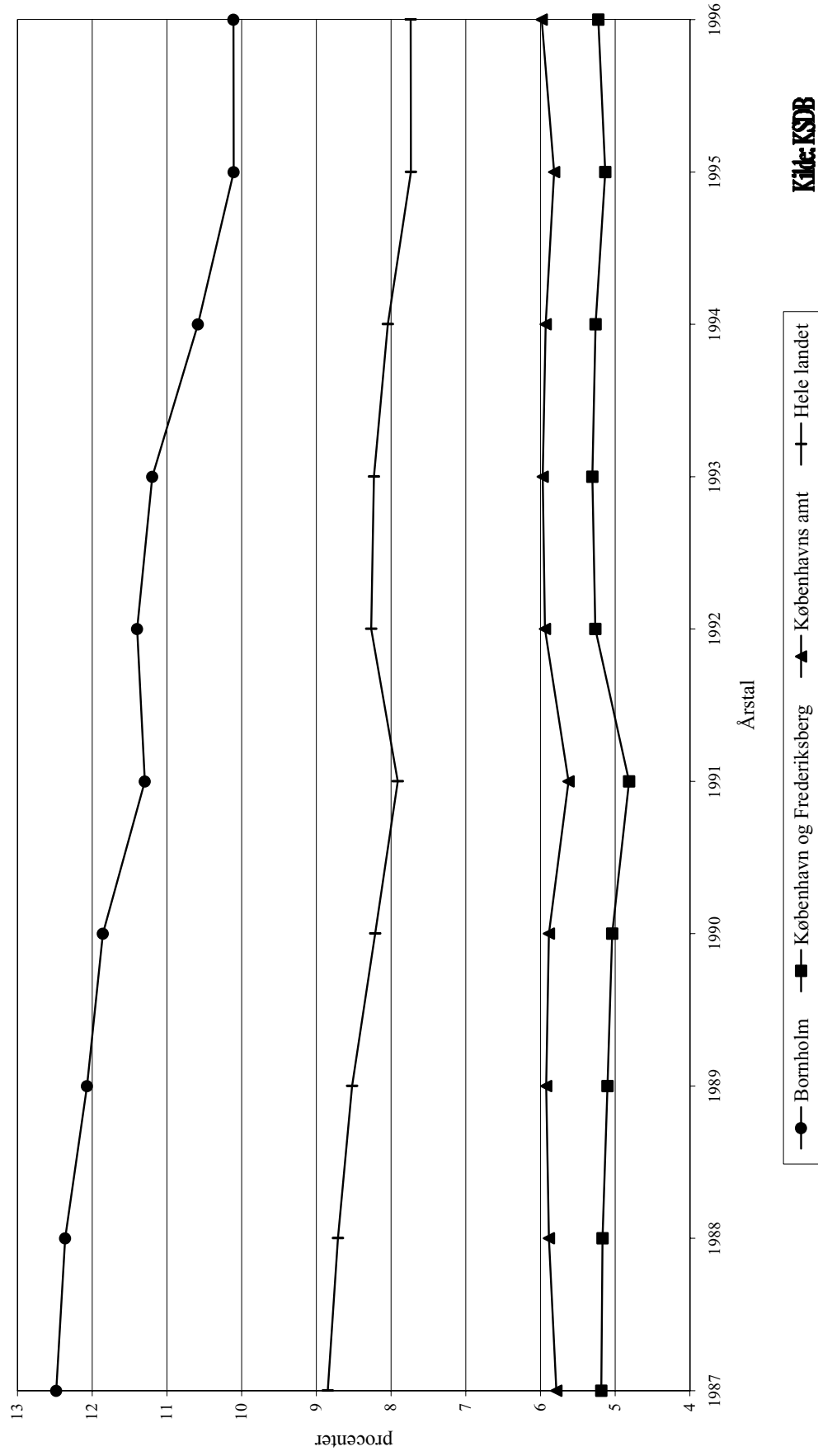

Kilde: KSDB

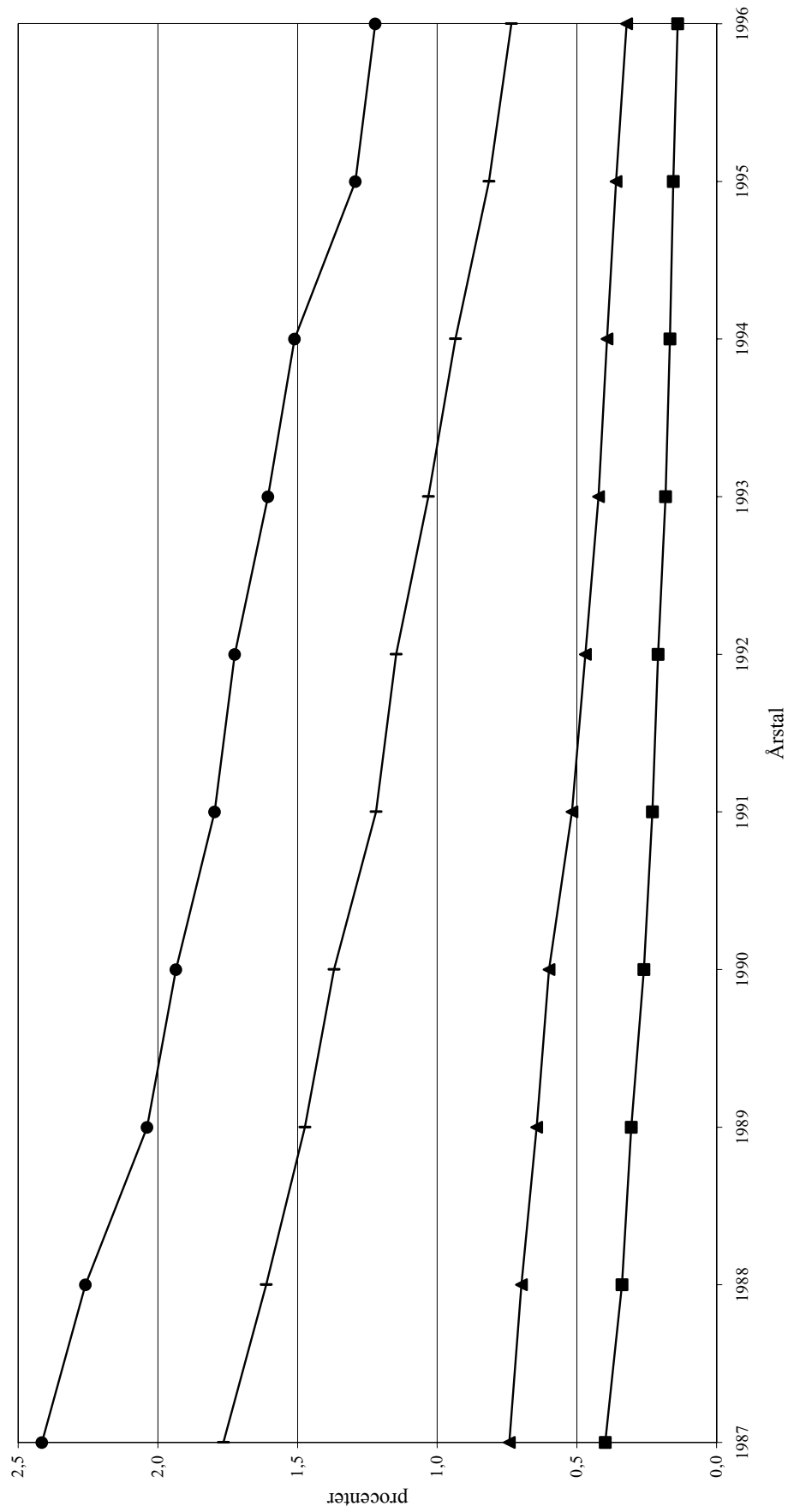
Figur 12

Selvstændiges andel af arbejdsstyrken i de fire områder

Medhjælpende ægtefællers andel af arbejdsstyrken i de fire områder

Figur 13

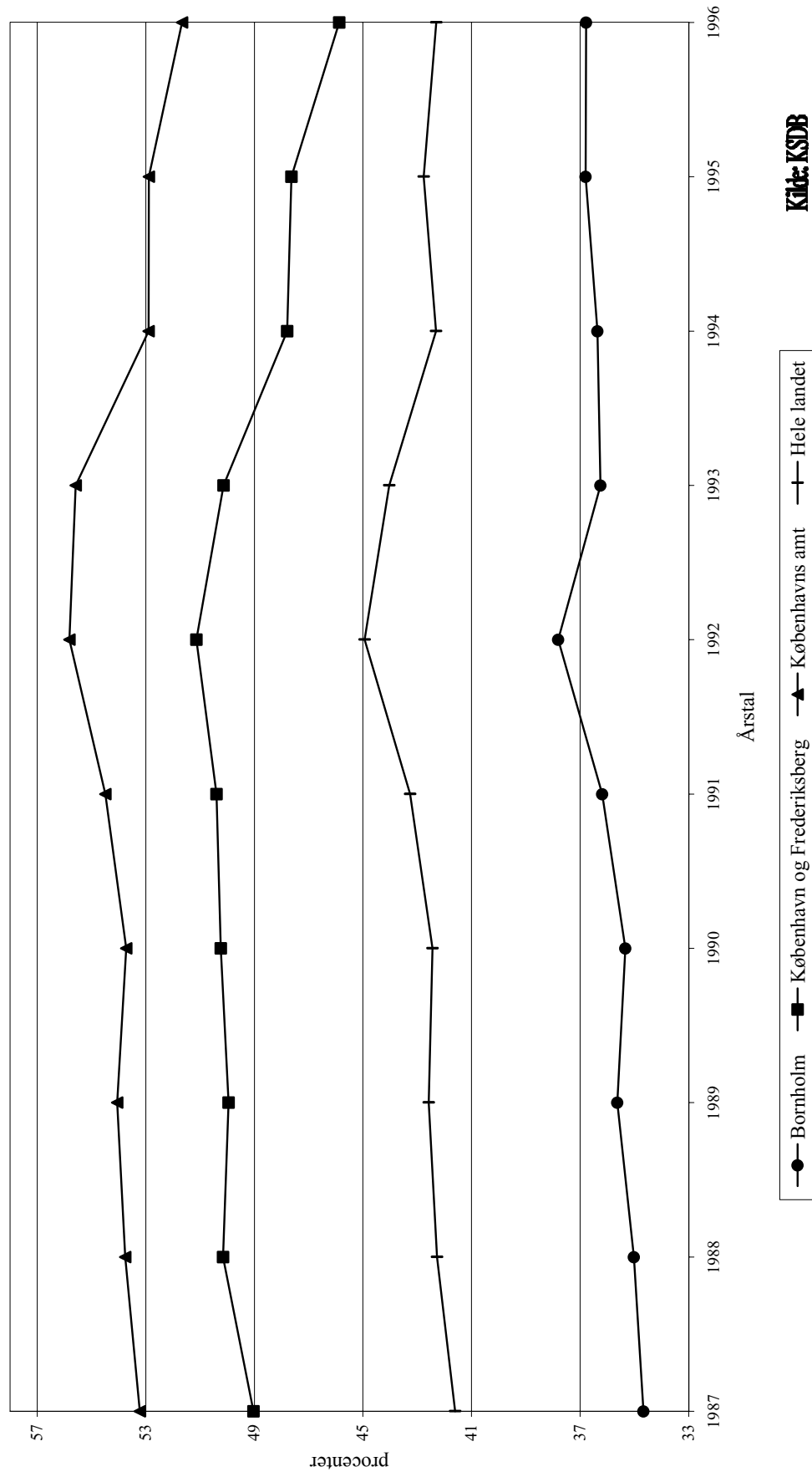

Kilde: KSDB

● Bornholm ■ København og Frederiksberg ▲ København amt + Hele landet

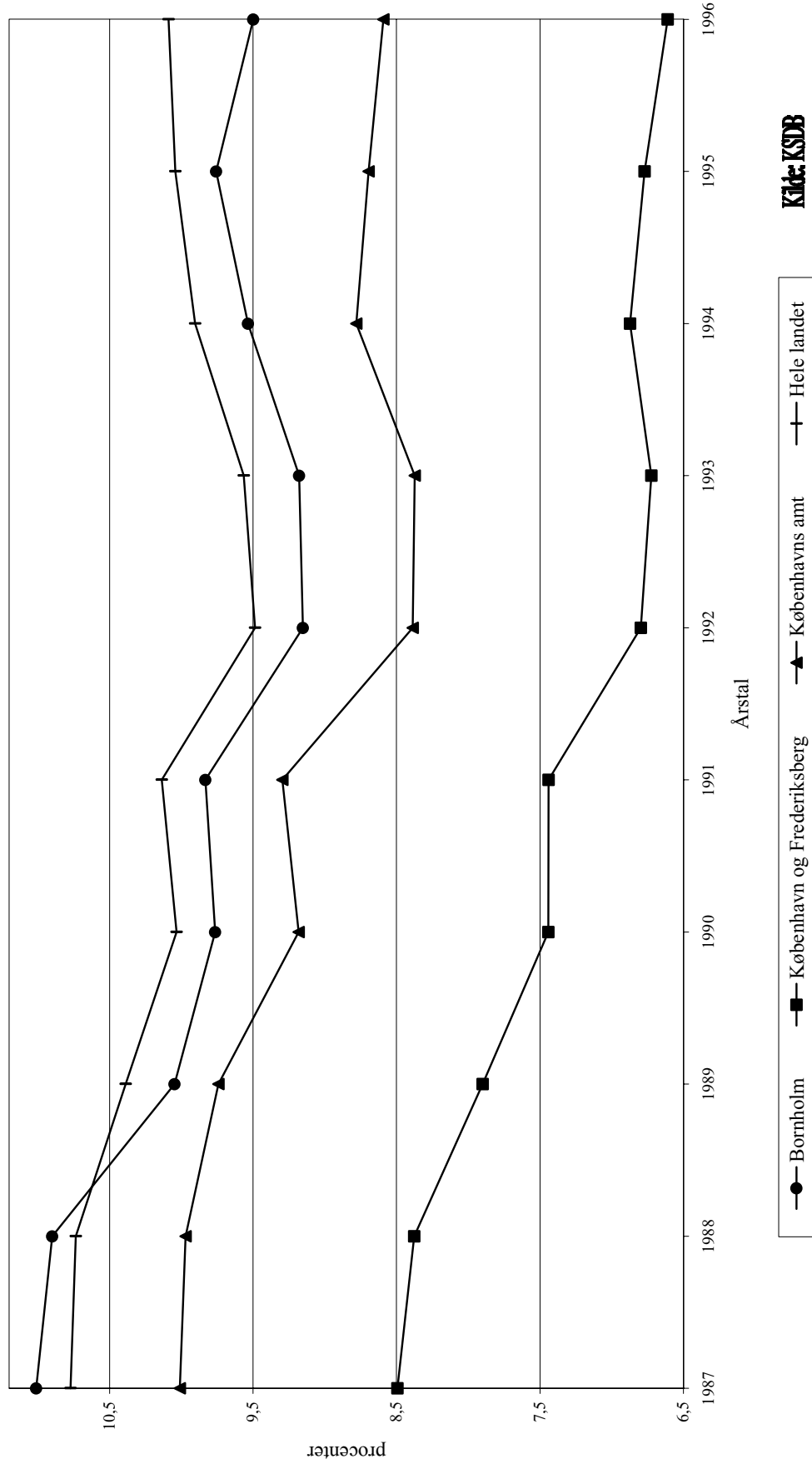
Figur 14

Funktionærers andel af arbejdsstyrken i de fire områder

Kilde: KSDB

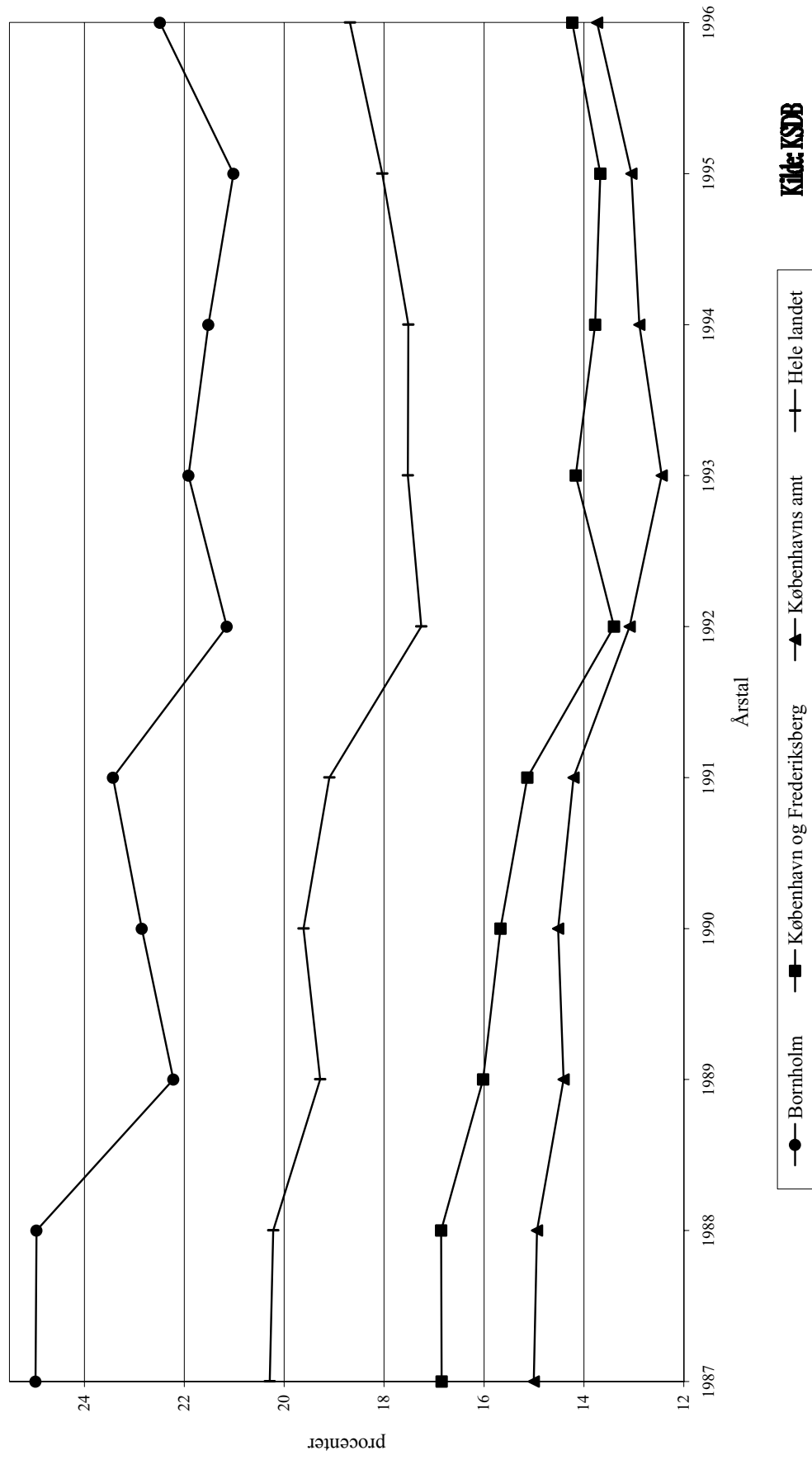
Figur 15 Faglærte arbejdes andel af arbejdsstyrken i de fire områder

Kilde: KSDB

Figur 16

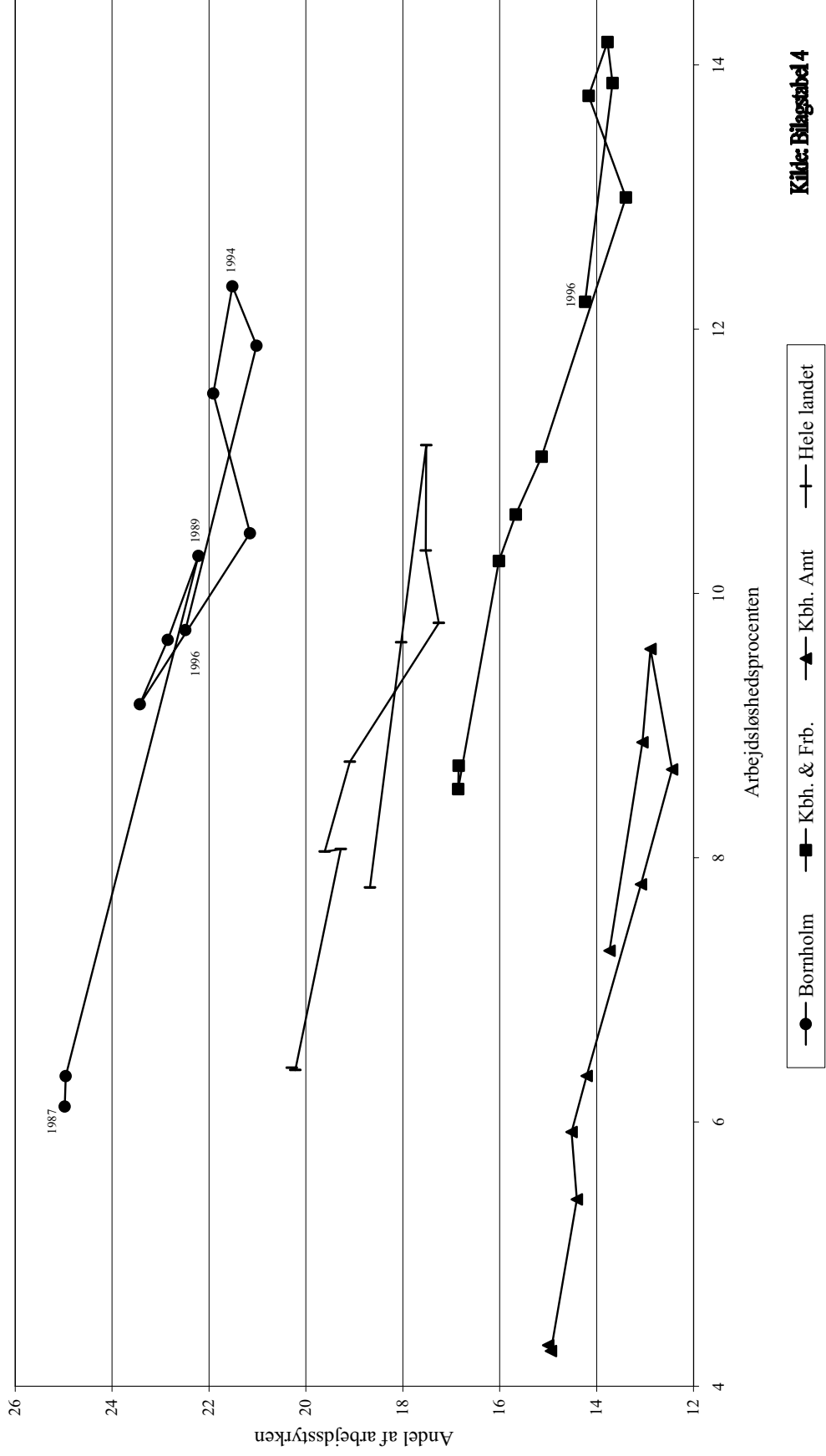
Ikke faglærte arbejderes andel af arbejdsstyrken

Kilde: KSDB

Figur 17

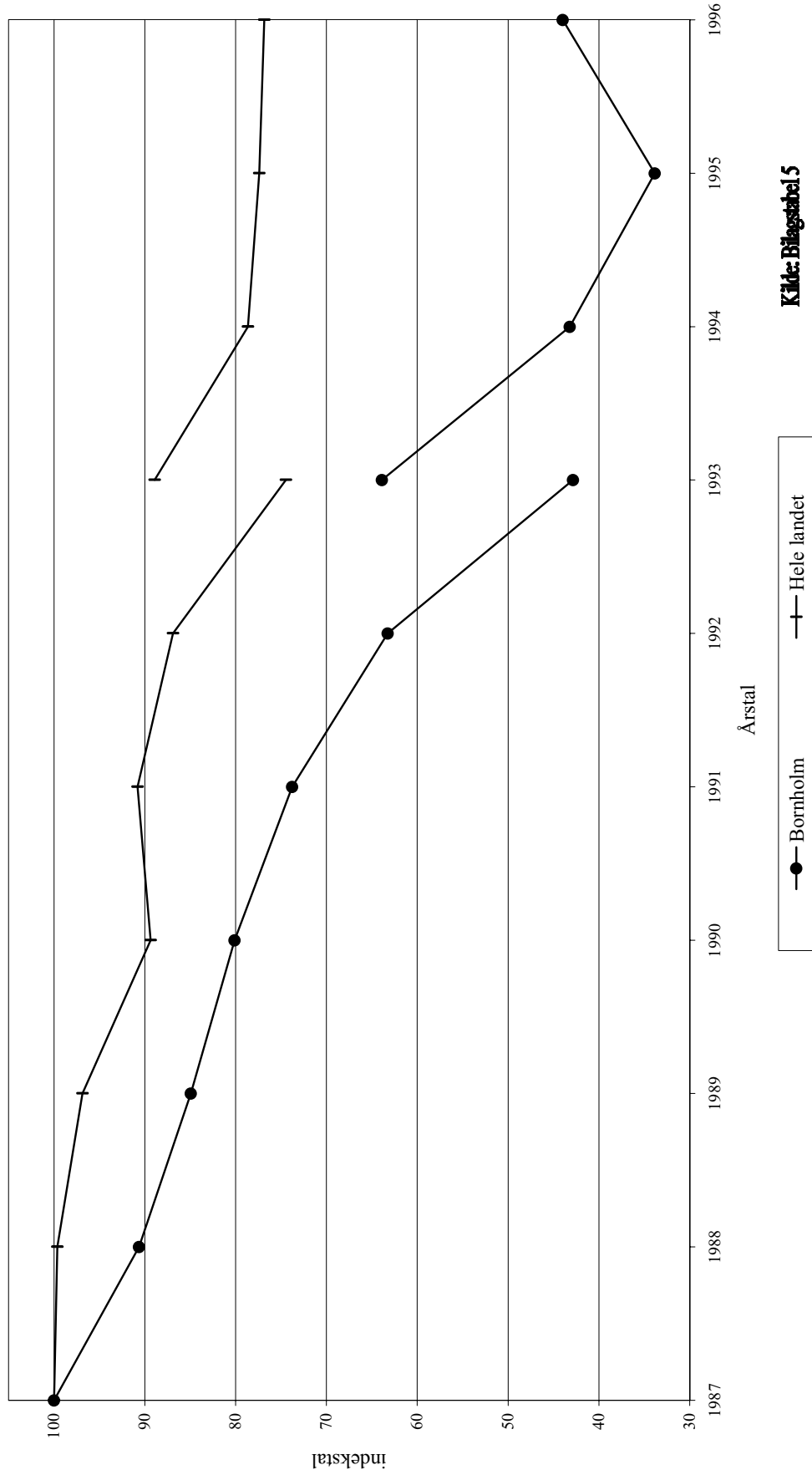
Sammenligning af de ikke faglærtes andel af arbejdsstyrken med arbejdsløshedsprocenten

Kilde: Bilagstabel 4

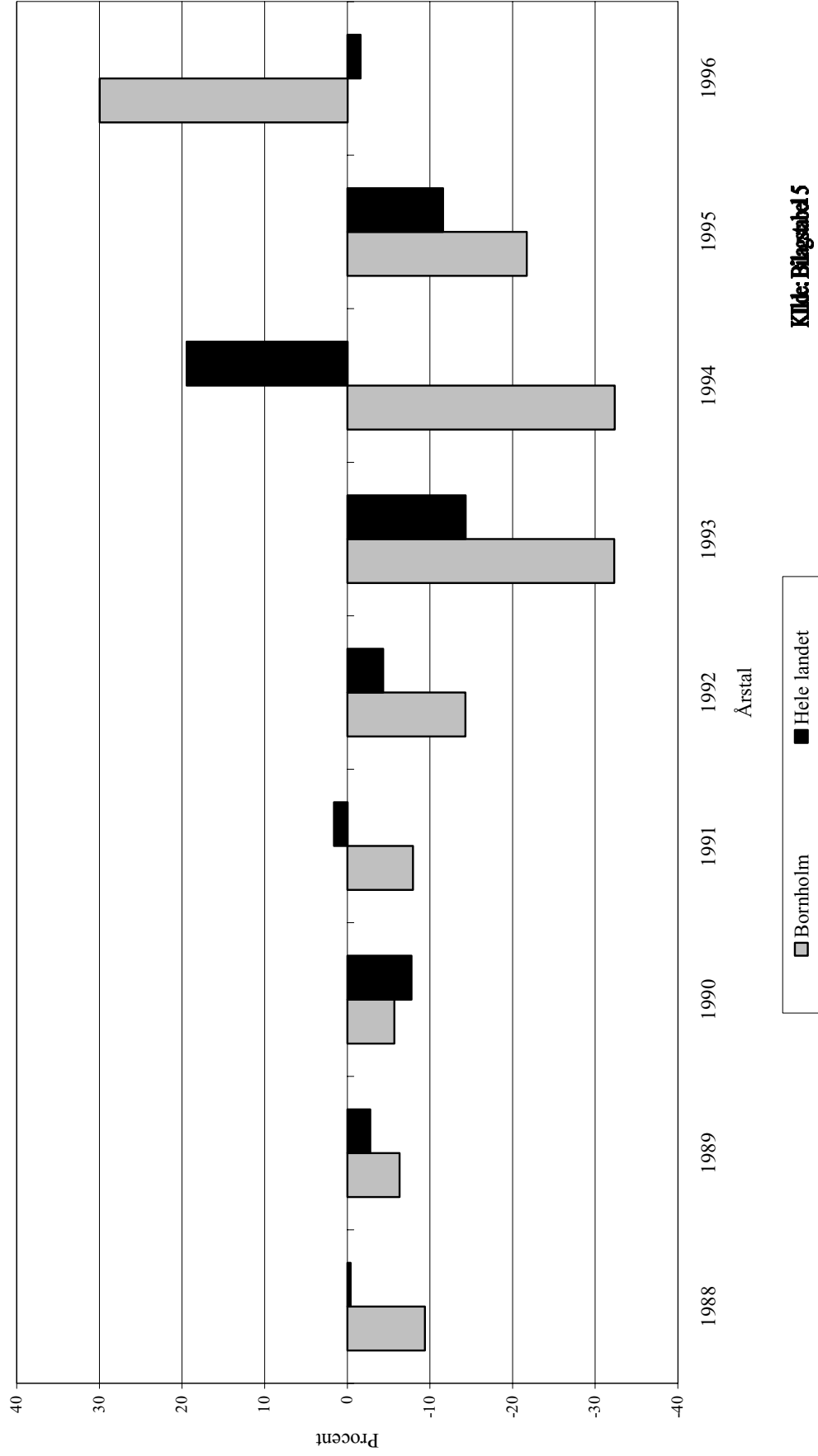
Figur 18

Sammenligning af fiskeriet baseret på indekstal

Kilde: Bilagstabel 5

Figur 19 År til år stigninger for beskæftigelsen i fiskeriet for Bornholm og hele landet

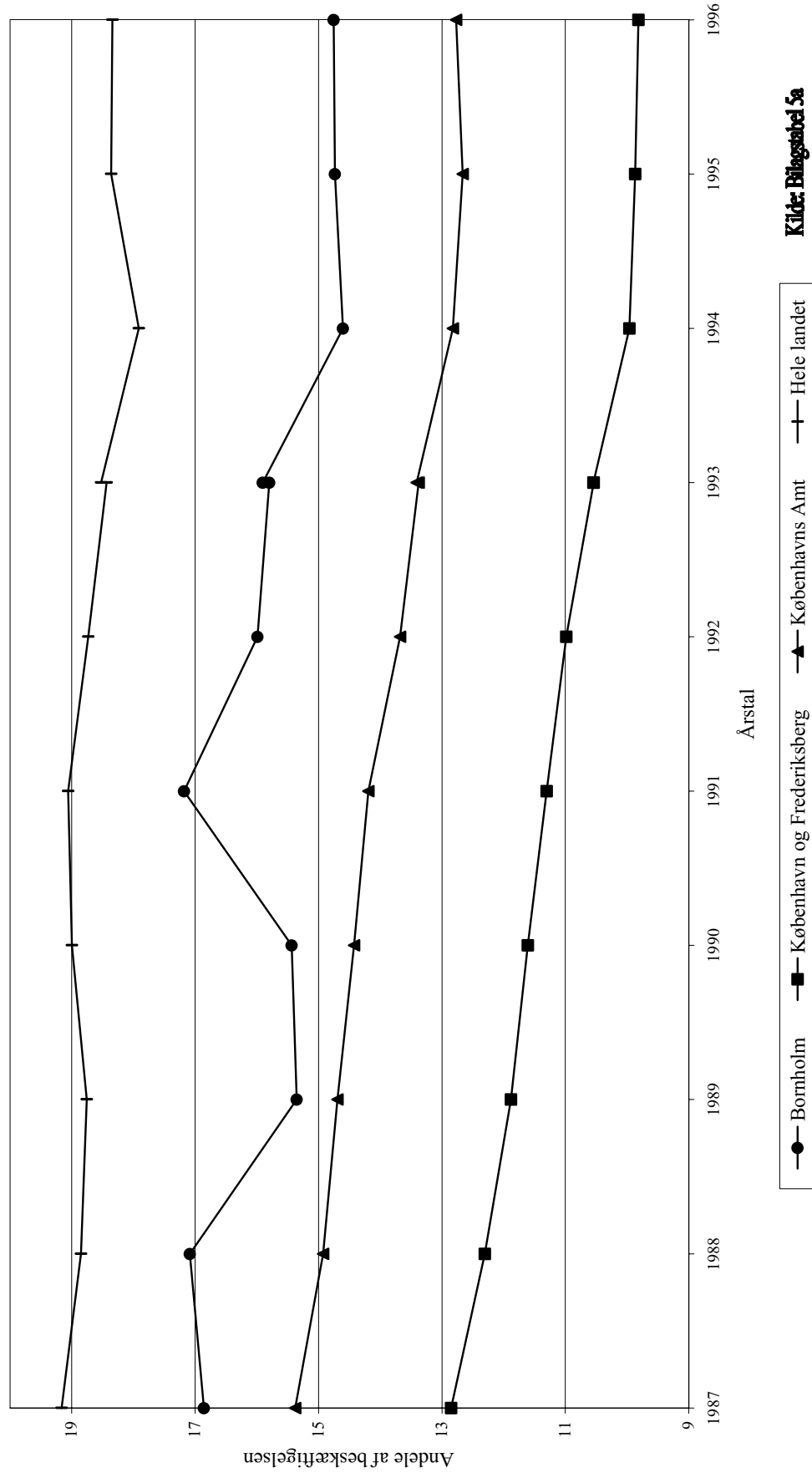

Kilde: Bilagstabel 5

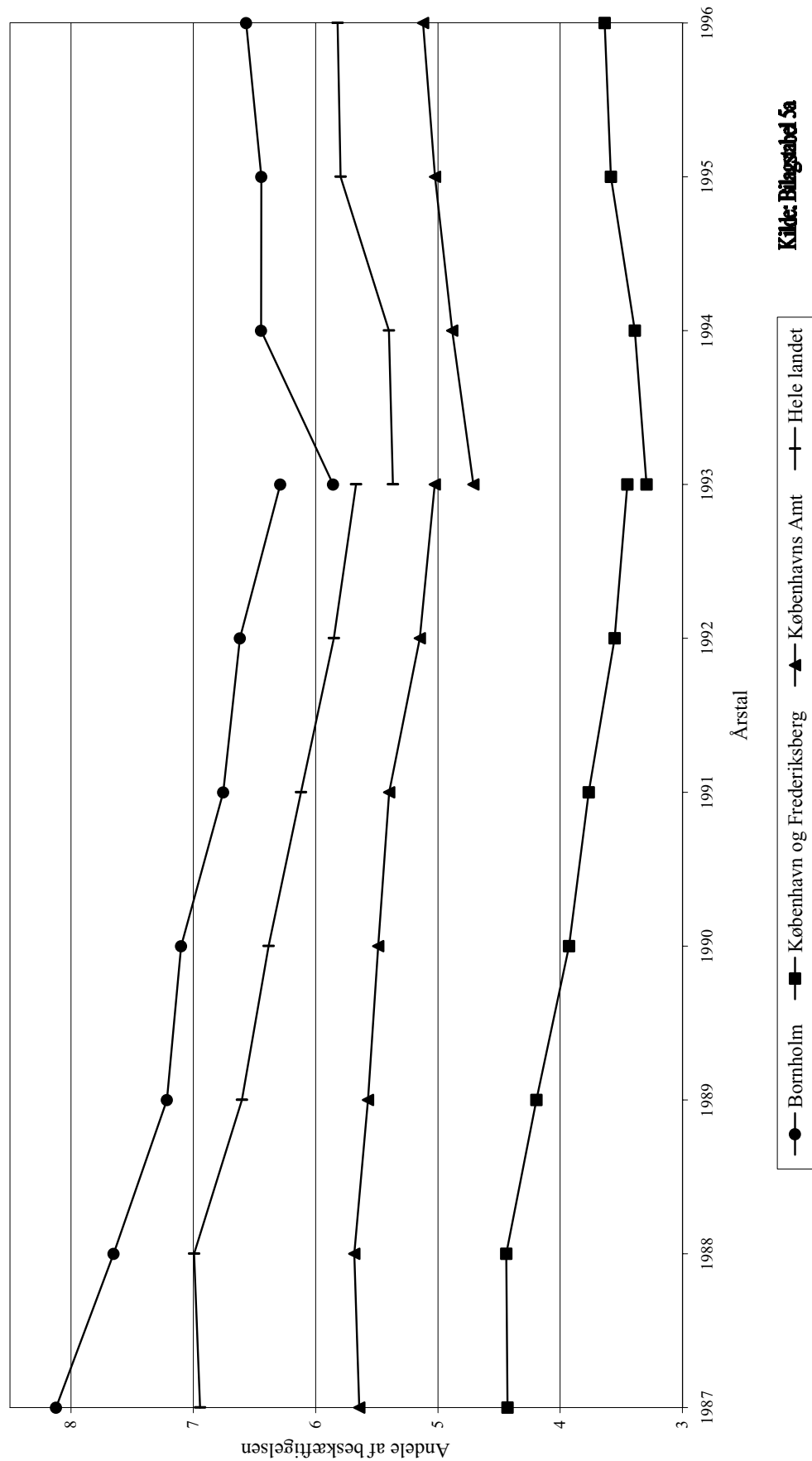
Figur 20

Sammenligning af beskæftigelsesandele indenfor "fremstillingsvirksomhed ialt"

Kilde: Bilagstabel 5a

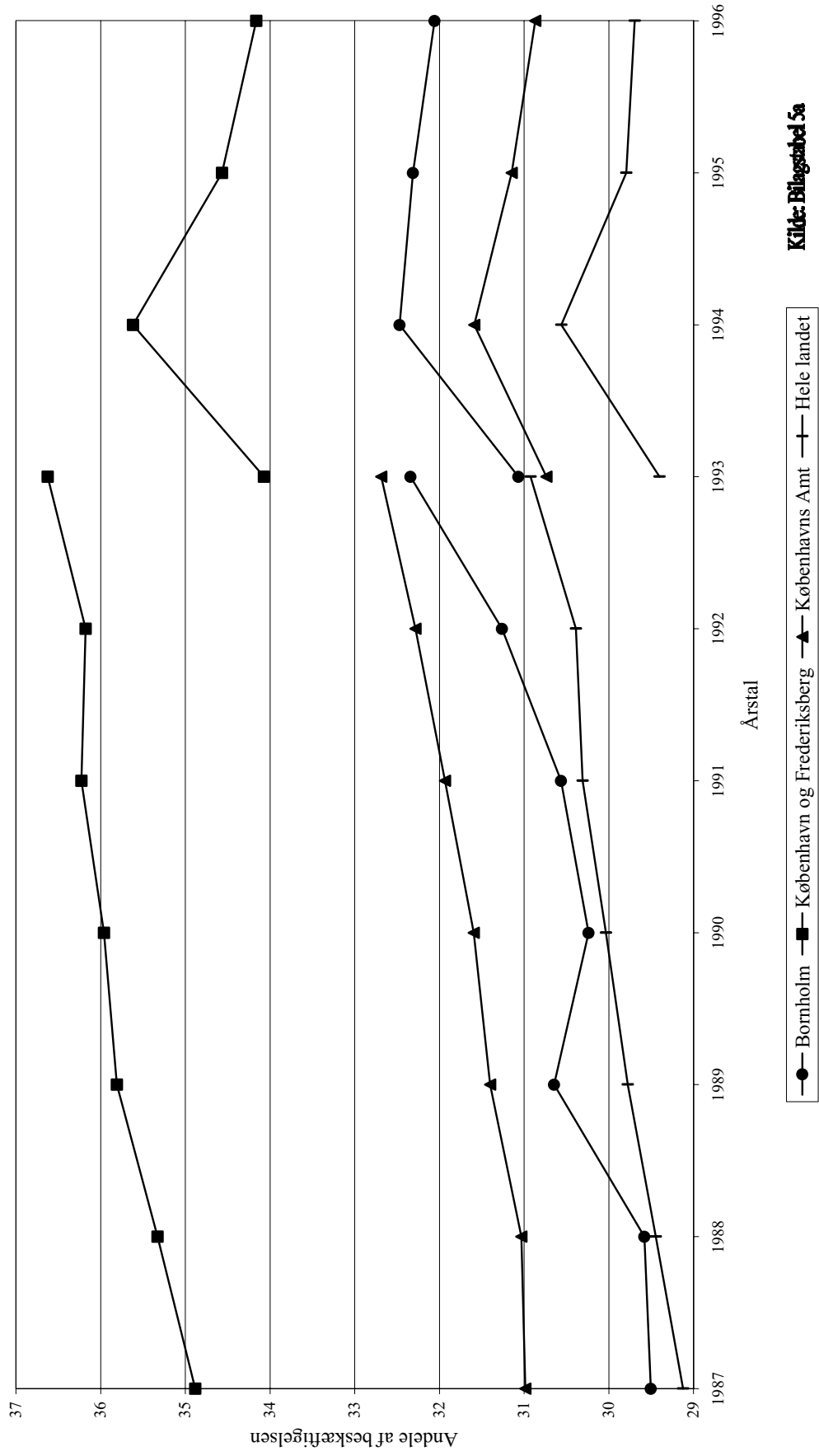
Figur 21 Sammenligning af beskæftigelsesandele indenfor "bygge- og anlægsvirksomhed"

Kilde: Bilagsdel 5a

Sammenligning af beskæftigelsesandele indenfor "offentlige ialt"

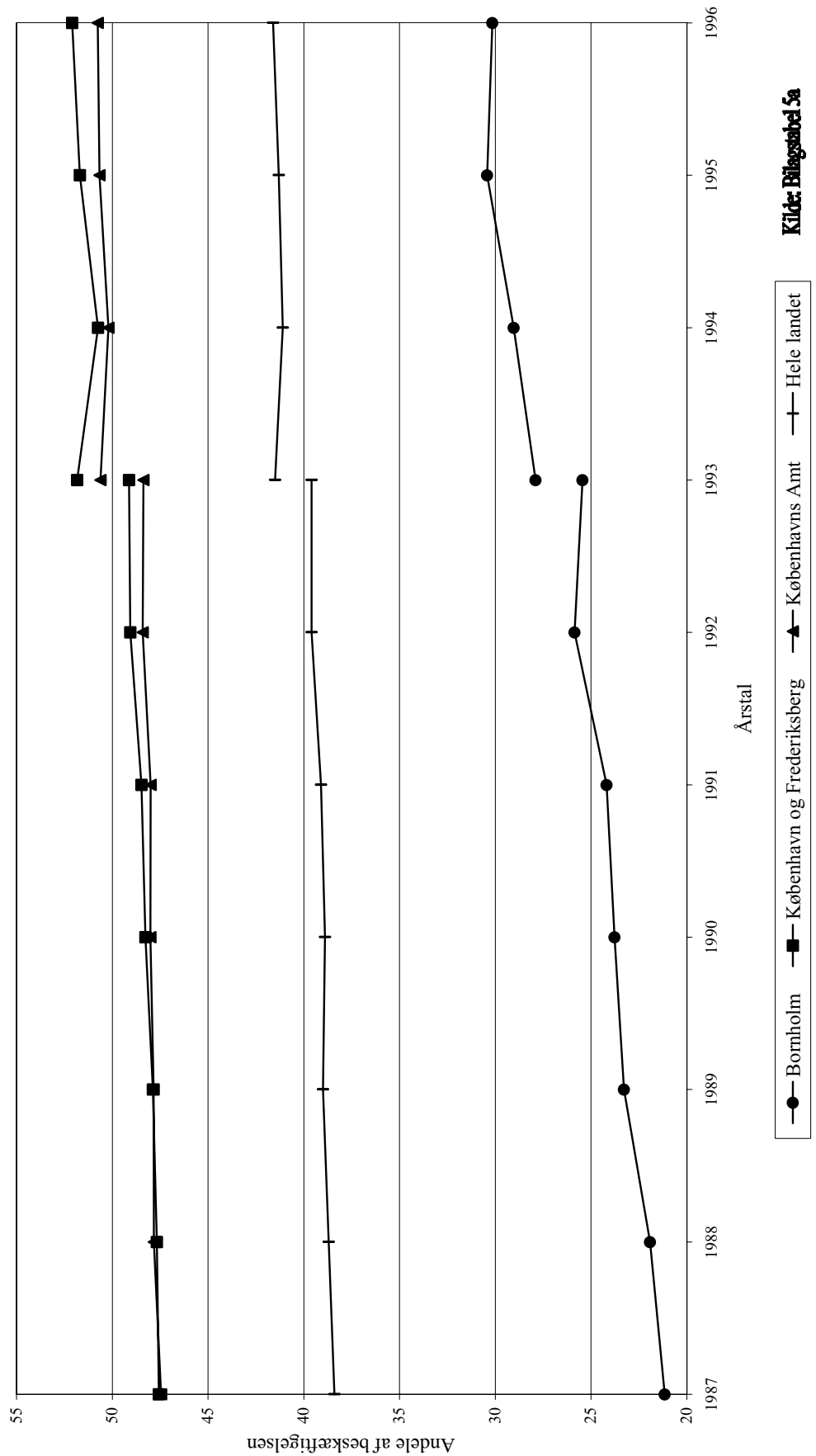
Figur 22

Kilde: Bilagstabel 5a

Figur 23

Sammenligning af beskæftigelsesandele indenfor "andre erhverv"

Kilder: Bilagsstatistik 5a

Tabel 1: Andel af befolkningen, som er udenfor arbejdsstyrken; I+II+III=100

Bornholm					Københavns Amt				
År	I	II	III	IV	I	II	III	IV	
1987	45,7	43,9	10,5	46,1	49,6	37,8	12,6	39,8	
1988	45,3	44,7	10,0	45,9	48,5	38,9	12,6	39,8	
1989	45,0	45,8	9,2	46,1	47,9	40,1	12,0	40,3	
1990	44,4	46,4	9,2	46,4	47,4	40,4	12,2	41,0	
1991	43,8	47,0	9,2	45,9	47,1	40,6	12,4	41,7	
1992	43,6	47,3	9,1	46,1	46,9	41,1	12,0	42,3	
1993	43,3	48,2	8,4	46,2	47,0	41,2	11,8	43,0	
1994	42,9	48,3	8,8	46,8	47,1	41,4	11,5	43,6	
1995	41,8	48,8	9,3	47,5	46,5	42,2	11,3	44,1	
1996	41,6	48,9	9,5	48,8	45,9	42,4	11,7	45,1	

København og Frederiksberg					Hele landet				
År	I	II	III	IV	I	II	III	IV	
1987	29,4	57,4	13,2	46,2	47,7	40,8	11,5	43,3	
1988	29,7	57,2	13,1	45,8	47,1	41,6	11,2	42,9	
1989	30,5	56,7	12,8	45,8	46,9	42,4	10,8	42,9	
1990	31,5	55,1	13,3	46,4	46,5	42,4	11,1	43,4	
1991	32,0	54,0	14,0	46,8	46,1	42,6	11,3	43,6	
1992	33,4	53,2	13,4	46,6	46,4	42,8	10,9	43,6	
1993	34,6	51,9	13,5	46,3	46,5	42,7	10,8	43,8	
1994	35,5	50,6	13,9	46,0	46,6	42,7	10,6	44,0	
1995	35,3	49,9	14,8	45,3	45,7	43,2	11,1	44,5	
1996	35,6	48,4	16,0	45,3	45,1	43,4	11,4	45,3	

I: Uddannelsessøgende og børn.
 II: Pensionister og efterlønsmodtagere.
 III: Øvrige personer.
 IV: I alt ift hele befolkningen
 Kilde: Kommunal Statistisk Meddelelser 1987-97, udgivet af Kommunernes Landsforening.

Bilagstabel 2: Oversigt over befolkningen i de belyste områder fra 1987 og frem
Geografisk aldersfordeling (1987 - 1997)

0 - 6 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1987	3.694	29.456	42.331	377.641
1988	3.715	29.845	42.439	377.379
1989	3.660	30.695	43.371	383.013
1990	3.603	32.036	44.537	391.484
1991	3.569	33.308	46.542	404.226
1992	3.633	35.130	48.830	417.193
1993	3.609	37.124	50.789	431.218
1994	3.604	38.811	52.848	443.458
1995	3.575	40.615	54.927	457.397
1996	3.646	42.371	56.297	470.990
1997	3.653	43.913	56.960	478.038

7 - 13 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1987	4.509	27.688	52.615	465.058
1988	4.375	27.141	50.779	452.119
1989	4.207	26.004	48.219	434.772
1990	4.134	24.977	46.078	416.532
1991	4.021	24.350	44.830	403.336
1992	3.950	23.978	44.167	394.848
1993	3.811	23.856	43.838	388.104
1994	3.768	23.737	43.933	385.149
1995	3.761	24.048	44.300	384.623
1996	3.813	25.034	45.605	393.567
1997	3.813	26.342	47.098	403.829

14 - 16 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1987	1.961	12.263	25.943	221.738
1988	2.058	12.372	25.787	222.651
1989	2.075	12.219	25.244	219.162
1990	2.040	12.263	24.723	216.440
1991	2.008	11.907	23.769	210.824
1992	1.883	11.294	22.252	202.212
1993	1.871	10.756	21.055	193.003
1994	1.826	10.516	20.542	187.464
1995	1.784	10.528	20.193	183.412
1996	1.729	10.276	19.443	175.836
1997	1.716	10.053	18.995	170.163

17 - 19 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1987	1.925	16.598	27.465	227.979
1988	1.776	15.480	25.733	218.483
1989	1.804	15.271	25.321	218.692
1990	1.862	15.341	25.689	222.731
1991	1.929	15.571	25.448	223.564
1992	1.958	15.368	25.176	220.524
1993	1.917	15.241	24.787	218.139
1994	1.842	14.845	23.714	212.657
1995	1.742	14.243	22.145	203.901
1996	1.755	13.437	21.154	195.391
1997	1.714	13.317	20.724	190.424

20 - 24 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1987	3.093	60.488	47.281	417.417
1988	2.982	62.566	47.330	421.643
1989	2.774	63.005	45.356	413.469
1990	2.560	61.909	43.341	402.112
1991	2.403	60.045	41.322	389.685
1992	2.266	58.589	39.190	378.503
1993	2.176	57.902	37.726	374.324
1994	2.203	58.483	36.717	372.865
1995	2.253	61.103	36.310	373.891
1996	2.244	63.418	36.246	377.173
1997	2.175	64.176	35.195	369.767

25 - 59 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1987	20.759	249.171	296.021	2.370.399
1988	20.864	251.550	295.732	2.390.498
1989	20.756	254.920	295.483	2.412.720
1990	20.892	259.456	296.312	2.438.865
1991	21.015	263.915	298.449	2.468.578
1992	21.158	269.832	301.333	2.503.433
1993	21.197	276.382	302.705	2.532.173
1994	21.233	281.502	303.618	2.556.050
1995	21.238	286.398	303.851	2.574.810
1996	21.426	293.138	303.921	2.602.447
1997	21.357	301.350	304.575	2.626.306

60 - år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1987	10.898	160.600	115.214	1.044.562
1988	10.872	155.564	117.327	1.046.481
1989	10.829	151.063	119.052	1.047.950
1990	10.809	146.352	120.209	1.047.245
1991	10.745	141.494	121.311	1.046.256
1992	10.693	136.747	122.231	1.045.413
1993	10.643	132.041	122.983	1.043.653
1994	10.591	126.825	123.390	1.038.999
1995	10.583	122.367	124.142	1.037.684
1996	10.573	117.866	124.678	1.035.623
1997	10.590	113.737	125.576	1.036.594

Total	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1987	46.839	556.264	606.870	5.124.794
1988	46.642	554.518	605.127	5.129.254
1989	46.105	553.177	602.046	5.129.778
1990	45.900	552.334	600.889	5.135.409
1991	45.690	550.590	601.671	5.146.469
1992	45.541	550.938	603.179	5.162.126
1993	45.224	553.302	603.883	5.180.614
1994	45.067	554.719	604.762	5.196.642
1995	44.936	559.302	605.868	5.215.718
1996	45.186	565.540	607.344	5.251.027
1997	45.018	572.888	609.123	5.275.121

Kilde: KSDB

Bilagstabel 2a: *Oversigt over befolkningen i de belyste områder fra 1987 og frem*
 Befolkning i forhold til hele landet (=100)

0 - 6 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt
1987	0,98	7,8	11,2
1988	0,98	7,9	11,2
1989	0,96	8,0	11,3
1990	0,92	8,2	11,4
1991	0,88	8,2	11,5
1992	0,87	8,4	11,7
1993	0,84	8,6	11,8
1994	0,81	8,8	11,9
1995	0,78	8,9	12,0
1996	0,77	9,0	12,0
1997	0,76	9,2	11,9

7 - 13 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt
1987	0,97	6,0	11,3
1988	0,97	6,0	11,2
1989	0,97	6,0	11,1
1990	0,99	6,0	11,1
1991	1,00	6,0	11,1
1992	1,00	6,1	11,2
1993	0,98	6,1	11,3
1994	0,98	6,2	11,4
1995	0,98	6,3	11,5
1996	0,97	6,4	11,6
1997	0,94	6,5	11,7

14 - 16 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt
1987	0,88	5,5	11,7
1988	0,92	5,6	11,6
1989	0,95	5,6	11,5
1990	0,94	5,7	11,4
1991	0,95	5,6	11,3
1992	0,93	5,6	11,0
1993	0,97	5,6	10,9
1994	0,97	5,6	11,0
1995	0,97	5,7	11,0
1996	0,98	5,8	11,1
1997	1,01	5,9	11,2

17 - 19 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt
1987	0,84	7,3	12,0
1988	0,81	7,1	11,8
1989	0,82	7,0	11,6
1990	0,84	6,9	11,5
1991	0,86	7,0	11,4
1992	0,89	7,0	11,4
1993	0,88	7,0	11,4
1994	0,87	7,0	11,2
1995	0,85	7,0	10,9
1996	0,90	6,9	10,8
1997	0,90	7,0	10,9

20 - 24 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt
1987	0,74	14,5	11,3
1988	0,71	14,8	11,2
1989	0,67	15,2	11,0
1990	0,64	15,4	10,8
1991	0,62	15,4	10,6
1992	0,60	15,5	10,4
1993	0,58	15,5	10,1
1994	0,59	15,7	9,8
1995	0,60	16,3	9,7
1996	0,59	16,8	9,6
1997	0,59	17,4	9,5

25 - 59 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt
1987	0,88	10,5	12,5
1988	0,87	10,5	12,4
1989	0,86	10,6	12,2
1990	0,86	10,6	12,1
1991	0,85	10,7	12,1
1992	0,85	10,8	12,0
1993	0,84	10,9	12,0
1994	0,83	11,0	11,9
1995	0,82	11,1	11,8
1996	0,82	11,3	11,7
1997	0,81	11,5	11,6

60 - år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt
1987	1,04	15,4	11,0
1988	1,04	14,9	11,2
1989	1,03	14,4	11,4
1990	1,03	14,0	11,5
1991	1,03	13,5	11,6
1992	1,02	13,1	11,7
1993	1,02	12,7	11,8
1994	1,02	12,2	11,9
1995	1,02	11,8	12,0
1996	1,02	11,4	12,0
1997	1,02	11,0	12,1

Total	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt
1987	0,91	10,9	11,8
1988	0,91	10,8	11,8
1989	0,90	10,8	11,7
1990	0,89	10,8	11,7
1991	0,89	10,7	11,7
1992	0,88	10,7	11,7
1993	0,87	10,7	11,7
1994	0,87	10,7	11,6
1995	0,86	10,7	11,6
1996	0,86	10,8	11,6
1997	0,85	10,9	11,5

Bilagstabel 2b: Oversigt over befolkningen i de belyste områder fra 1987 og frem
 Indekseret befolkning - 1987 = 100

0 - 6 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1988	101	101	100	100
1989	99	104	102	101
1990	98	109	105	104
1991	97	113	110	107
1992	98	119	115	110
1993	98	126	120	114
1994	98	132	125	117
1995	97	138	130	121
1996	99	144	133	125
1997	99	149	135	127

7 - 13 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1988	97	98	97	97
1989	93	94	92	93
1990	92	90	88	90
1991	89	88	85	87
1992	88	87	84	85
1993	85	86	83	83
1994	84	86	83	83
1995	83	87	84	83
1996	85	90	87	85
1997	85	95	90	87

14 - 16 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1988	105	101	99	100
1989	106	100	97	99
1990	104	100	95	98
1991	102	97	92	95
1992	96	92	86	91
1993	95	88	81	87
1994	93	86	79	85
1995	91	86	78	83
1996	88	84	75	79
1997	88	82	73	77

17 - 19 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
------------	------------	-----------	---------	-------------

1988	92	93	94	96
1989	94	92	92	96
1990	97	92	94	98
1991	100	94	93	98
1992	102	93	92	97
1993	100	92	90	96
1994	96	89	86	93
1995	90	86	81	89
1996	91	81	77	86
1997	89	80	75	84

20 - 24 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1988	96	103	100	101
1989	90	104	96	99
1990	83	102	92	96
1991	78	99	87	93
1992	73	97	83	91
1993	70	96	80	90
1994	71	97	78	89
1995	73	101	77	90
1996	73	105	77	90
1997	70	106	74	89

25 - 59 år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1988	101	101	100	101
1989	100	102	100	102
1990	101	104	100	103
1991	101	106	101	104
1992	102	108	102	106
1993	102	111	102	107
1994	102	113	103	108
1995	102	115	103	109
1996	103	118	103	110
1997	103	121	103	111

60 - år	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1988	100	97	102	100

1989	99	94	103	100
1990	99	91	104	100
1991	99	88	105	100
1992	98	85	106	100
1993	98	82	107	100
1994	97	79	107	99
1995	97	76	108	99
1996	97	73	108	99
1997	97	71	109	99

Total	Bornh. Amt	Kbh & Frb	Kbh Amt	Hele landet
1988	100	100	100	100
1989	98	99	99	100
1990	98	99	99	100
1991	98	99	99	100
1992	97	99	99	101
1993	97	99	100	101
1994	96	100	100	101
1995	96	101	100	102
1996	96	102	100	102
1997	96	103	100	103

Bilagstabel 3: Antal fødte, døde, nettotilflyttede fordelt på de fire områder**Fødte:**

	Bornholm	Kbh. & Frb.	Kbh. Amt	Hele landet
1987	537	5.713	6.282	56.300
1988	516	6.199	6.691	59.288
1989	508	6.743	6.761	61.465
1990	489	6.759	7.086	63.523
1991	516	7.113	7.265	64.434
1992	462	7.512	7.590	67.724
1993	499	7.677	7.674	67.442
1994	461	8.130	8.001	69.683
1995	500	8.353	7.916	69.795
1996	457	8.501	7.487	67.674

Døde:

	Bornholm	Kbh. & Frb.	Kbh. Amt	Hele landet
1987	592	9.961	6.025	58.171
1988	615	10.134	6.068	59.034
1989	554	9.807	6.264	59.416
1990	649	9.752	6.492	60.977
1991	608	9.533	6.336	59.456
1992	595	9.382	6.531	60.819
1993	605	9.751	6.904	62.946
1994	609	8.968	6.657	61.173
1995	606	9.339	6.932	63.214
1996	558	8.717	6.709	61.085

Nettotilflyttede fra indlandet:

	Bornholm	Kbh. & Frb.	Kbh. Amt	Hele landet
1987	-142	1.205	-2.449	0
1988	-343	2.851	-3.438	1
1989	-122	1.577	-1.758	-4
1990	-78	-728	-494	4
1991	-154	1.224	-481	-7
1992	-239	2.748	-1.516	4
1993	-114	1.545	-913	10
1994	-37	3.536	-1.018	5
1995	-109	3.684	-1.442	2
1996	-299	4.711	-949	18

Nettotilflyttede fra udlandet:

	Bornholm	Kbh. & Frb.	Kbh. Amt	Hele landet
1987	3	1.210	513	6.173
1988	-79	-400	-62	507
1989	-35	446	116	3.442
1990	28	1.776	773	8.332
1991	84	1.610	1.140	11.110
1992	61	1.401	1.209	11.462
1993	71	1.706	997	11.055
1994	55	1.623	801	10.252
1995	474	3.321	1.966	28.557
1996	261	2.749	1.996	17.133

Kilde: KSDB

Bilagstabel 4: Arbejdsstyrken fordelt efter arbejdsstilling, herunder ledighed

Bornholm

	I	II	III	IV	V	VI	VII	I alt
1987	3.148	609	8.744	2.777	6.300	2.079	1.543	25.220
1988	3.119	570	8.836	2.750	6.297	2.058	1.602	25.232
1989	2.990	505	8.827	2.489	5.504	1.910	2.548	24.773
1990	2.911	475	8.674	2.397	5.609	2.114	2.369	24.549
1991	2.785	443	8.922	2.424	5.775	2.046	2.259	24.654
1992	2.788	422	9.248	2.239	5.174	2.033	2.558	24.462
1993	2.719	390	8.804	2.229	5.321	2.024	2.796	24.283
1994	2.530	361	8.691	2.279	5.143	1.953	2.946	23.903
1995	2.377	304	8.655	2.295	4.943	2.153	2.793	23.520
1996	2.333	282	8.487	2.192	5.189	2.349	2.244	23.076

København og Frederiksberg

	I	II	III	IV	V	VI	VII	I alt
1987	15.506	1.192	146.630	25.397	50.374	33.911	26.002	299.012
1988	15.539	1.019	150.790	25.185	50.681	31.834	25.616	300.664
1989	15.301	915	149.743	23.680	48.021	31.416	30.715	299.791
1990	14.914	769	148.671	22.025	46.376	31.819	31.360	295.934
1991	14.102	672	147.678	21.799	44.342	32.095	32.332	293.020
1992	15.495	617	150.508	20.006	39.431	30.020	38.254	294.331
1993	15.750	542	148.845	19.958	42.051	28.849	40.867	296.862
1994	15.763	501	143.170	20.586	41.264	35.820	42.455	299.559
1995	15.688	474	145.626	20.698	41.789	39.073	42.384	305.732
1996	16.160	431	141.892	20.447	44.027	48.590	37.757	309.304

Københavns amt

	I	II	III	IV	V	VI	VII	I alt
1987	21.146	2.711	194.451	36.579	54.814	39.941	15.746	365.388
1988	21.437	2.543	195.749	36.307	54.405	38.157	15.538	364.136
1989	21.294	2.315	194.341	35.020	51.789	35.290	19.465	359.514
1990	20.881	2.128	190.588	32.576	51.497	36.087	21.016	354.773
1991	19.743	1.816	191.222	32.620	49.855	33.405	22.277	350.938
1992	20.676	1.636	194.308	29.193	45.545	29.603	27.147	348.108
1993	20.557	1.456	191.404	28.831	42.839	29.402	29.845	344.334
1994	20.218	1.338	180.349	29.933	43.944	32.477	32.660	340.919
1995	19.709	1.218	179.172	29.455	44.212	34.936	30.057	338.759
1996	19.953	1.073	172.263	28.647	45.791	41.382	24.326	333.435

Hele landet

	I	II	III	IV	V	VI	VII	I alt
1987	257.206	51.333	1.209.403	313.169	589.822	299.775	186.325	2.907.033
1988	255.115	47.218	1.237.970	314.375	592.166	294.563	187.179	2.928.586
1989	249.423	43.142	1.246.345	304.104	564.341	283.985	236.083	2.927.423
1990	238.828	39.832	1.233.965	291.725	570.210	299.210	233.913	2.907.683
1991	229.675	35.381	1.256.127	294.300	554.386	280.165	253.289	2.903.323
1992	240.579	33.372	1.307.636	276.045	502.212	265.672	284.477	2.909.993
1993	239.492	30.019	1.281.449	278.360	510.048	270.432	300.458	2.910.258
1994	233.962	27.178	1.230.559	288.036	509.371	295.698	323.432	2.908.236
1995	223.945	23.595	1.238.360	290.795	522.250	318.096	278.847	2.895.888
1996	222.234	21.086	1.214.772	289.746	536.519	364.396	223.278	2.872.031

I: Selvstændige; II: Medhj. Ægtefæller; III: Funktionærer; IV: Faglærtarbejder; V: Ikke faglærte; VI: Andre; VII: arbejdsløse

Kilde: KSDB

Landbrug, gartneri, skovbrug og fiskeri i alt	172.463	165.921	158.357	151.268	144.517	141.625	140.087	136.230	129.248	124.076	119.843
Landbrug, gartneri og skovbrug *	164.089	157.579	150.245	143.785	136.913	134.349	133.852	128.784	122.662	117.594	113.408
Fiskeri ***	8.374	8.342	8.112	7.483	7.604	7.276	6.235	7.446	6.586	6.482	6.435
Fremstillingsvirksomhed i alt	521.368	516.824	504.914	507.910	505.117	491.853	481.179	483.451	462.993	480.517	485.828
Bygge- og anlægsvirksomhed	188.988	191.720	177.755	170.718	162.182	153.635	147.966	140.104	139.600	151.659	154.163
Offentlige i alt**	792.348	807.249	801.540	803.082	803.233	797.840	807.104	767.340	789.957	779.725	786.527
Andre erhverv	1.045.596	1.059.693	1.049.326	1.040.854	1.035.045	1.040.626	1.033.523	1.082.734	1.063.068	1.081.119	1.102.447
Beskæftigelsen i alt	2.720.763	2.741.407	2.691.892	2.673.832	2.650.094	2.625.579	2.609.859	2.609.859	2.584.866	2.617.096	2.648.808

Kilde: KSDB, AKF, Statistiske Undersøgelser nr. 46 i publikationen "Nyt Nationalregnskab 1988-1996" og nationalregnskabsstatistik 1994.

Ann. * Dette tal er beregnet residualt; ** Dette tal er beregnet som summen af *Undervisning og forskning*, *Sundhedsvæsen m.v.*; *Socialt væsen m.v.*; *Offentlige ydelser*, *offentlig adm.* i øvrigt

Ann. *** Baseret på oplysninger i statistik om nationalregnskabet.

Landbrug, gartneri, skovbrug og fiskeri i alt	-3,8	-4,6	-4,5	-4,5	-4,5	-2,0	-1,1	-2,8	-5,1	-4,0
Landbrug, gartneri og skovbrug *	-4,0	-4,7	-4,3	-4,8	-4,8	-1,9	-0,4	-3,8	-4,8	-4,1
Fiskeri ***	-0,4	-2,8	-7,8	1,6	1,6	-4,3	-14,3	19,4	-11,5	-1,6
Fremstillingsvirksomhed i alt	-0,9	-2,3	0,6	-0,5	-0,5	-2,6	-2,2	0,5	-4,2	3,8
Bygge- og anlægsvirksomhed	1,4	-7,3	-4,0	-5,0	-5,3	-5,3	-3,7	-5,3	-0,4	8,6
Offentlige i alt**	1,9	-0,7	0,2	0,0	0,0	-0,7	1,2	-4,9	2,9	-1,3
Andre erhverv	1,3	-1,0	-0,8	-0,6	-0,6	0,5	-0,7	4,8	-1,8	1,7
Beskæftigelsen i alt	0,8	-1,8	-0,7	-0,9	-0,9	-0,9	-0,6	0,0	-1,0	1,2